

POLAR-

ÅRBOKEN 1942

UTGITT AV NORSK POLARKLUBB

GYLDENDAL NORSK FORLAG

70 år 16. juli 1942.

Roald Amundsen.

POLAR-ÅRBOKEN

1942

UTGITT AV
NORSK POLARKLUBB

GYLDENDAL NORSK FORLAG

OSLO 1942

REDIGERT AV ODD ARNESEN
PRINTED IN NORWAY
REISTAD & SONNS BOKTRYKKERI

MINNEKVEDE UM ROALD AMUNDSEN

Roald Amundsen si tragiske avferd i 1928 fyllte alle folk sin hug med ei sår medkjensla og blad og tidsskrift byrja å prenta diktarkjenslone. Skrivaren av desse linene var då ofte gjest på redaksjonskontoret ved eit bladtiltak i Bergen. Det sveiv meg då, at eg måtte samla alle minnerunene um Roald Amundsen. Serleg skaut tanken fart når alle blad på minnedagen um Amundsen 14. desember 1928 prenta lengre eller stuttare hyllingar. Seinare fekk eg høve å vitja dei fleste mindre og større byar i landet vårt. Eg vitja då alle bladredaksjoner og fekk nytt stoff til samlingi. I 1931 flytte eg til Oslo, og eg fekk då høve til å lesa og skriva av minnekvedi frå dei fleste bladi på Universitetsbiblioteket i Oslo. Etter kvart auka samlingi til ei stor bok med umlag 400 mindre og større kvede på nynorsk og bokmål og utanlandske, frå Sverige, Finnland, Danmark, Færøyane, Island, Amerika, England, Tyskland, Italia og Frankrike.

Skriftstyraren for «Polarårboken» fekk sjå samlingi mi, og hev skrivo um han i «Aftenposten» for 16. juli 1932, nr. 354.

I år, då det er 70 år sidan Roald Amundsen vart fødd vil han gjeva plass i «Polarårboken» for eit utval. Det er det beste forum, eg kunde ynskeja.

Utvalet er teke etter eige beste skyn, og gjer ikkje krav på å syna ein litterær smak i noko leid. Minnekvedi skal

berre syna den kjensla som braut i alle lag i folket og den plass Amundsen hadde i folkehugen frå storskalden ned til bonden og fiskaren.

Då postsambandet for tidi er brote med dei fleste land for ei tid, og fleire av diktarane ogso no er ærlidne, vil der ved foten av dikti stå ein merknad um kvar kvedi er tekne frå. Eg ber fram mi beste takk til Universitetsbiblioteket for den godhug dei hev synt meg. Vidare takkar eg Frøydis Haavardsholm for biletstoffet kring dikti, og skriftstyrar Odd Arnesen, Oslo, for verdfull hjelp.

Botanisk Museum, Oslo april 1942.

Olaf Hanssen.

IN MEMORIAM

NORDPOLEN

Ile de menn som er blitt
til et kor

av bølger og brusende luft om jord,
evig formelet med fylgjen Fama,
evig i ødernes nye spor,
— Columbus og Vasco de Gama,
stevner mot natt og nord.

De hadde eventyrlandets blinde,
ubekreftede former inne.
De var konger av *sin* tids drøm.
Mot solen og *efter* solen,
flammeophavet, strålepolen,
la de på svøm . . .

Og når de øinet i bølgeødet
 virkelighetens morgenrøde
 over en palme, en strand, et fjell
 som blendet den stirrende møie,
 da lånte drømmene dagens øie,
 solen, og synerne så sig selv!

Mer enn en flyver, hvor luften slipper,
 svevet en søkende verdensskipper
 frem under skrekkenes bleke seil!
 Ingen kan mer i forstandens påsyn
 ane hvor bitterlig uten åsyn
 han møtte sitt omriss i bølgens speil . . .

Men verden, vår håndfaste jord, bekrefter
 ennu den verden de seilte efter,
 og skjenket dem sletter og fjell til støtte
 for det ett seilsvulmende hjerte fødte.

— — —

Nu er de strøm gjennom hav og rum,
 vindens og dønningers brak og brum.
 Nu er de havsuget bort fra det nære,
 stormer mot strålende nordlyslanser
 ute ved dødens isbarriere,
 det ukjentes siste skanser!

Conquestadorenes drøm og drift
 skriver med famlende blodig skrift
 der hvor et bølgende nordlysteppe
 et blendende rike i rummet lyver,
 og tegnene svinner med sne som gyver
 over i sfærens stjerneteppe!

Alle de sluknede skipperøine
 fra landsøkenhetenes vindblå april
 følger med havets altskuende smil
 en nutid av svimlende skipperløgne:

Rustet til reise mot Paradis
 vinget som jernklædde krigsserafer,
 søker de modige menn ei tiden
 dødningeøer i hav og is.

Strømmende op ifra havets bunn
 kommer de seilende, fjerne store
 fra verdensopdagernes vår tilorde
 i ishavsbølgernes mumlende munn.
 Det er ikke motet de undres på;
 — men hvad kan det være for nattemarer,
 for dødsånd i sjelen som nettop svarer?
 til grenselandet mot dødens grå?

Ingensteds mer er der ukjent hav.
 Kanskje kan bare en ukjent grav
 skjenke en landefinner
 det pust av den skjønne uendelighet
 som strømmer av det som vi ikke vet
 og møtte det evige ungdomskrav
 som aldri av verden svinner?

Er dette å ligge som bleke ben
 og danne en lysende grensesten
 derute hvor alt er omme
 å høre fjernheten mumler: Min sønn,
 det ophav du søkte har hørt din bønn!
 Sov bare, tider skal komme . . ?

Så grunder og spør de i dunkelt kor.

— —
Så slynger de svaret mot natt og nord:

Tider skal komme, som tid er gått,
da landet av iskrystaller
er vidder hvor havet går hvitt og blått,
og ukjente kyster kaller!

Ja, livet skal smelte ditt gravhvelvs vegg,
når døden har smeltet din smerte,
Fugl Fønix skal legge Columbi egg
i ild fra din ungdoms hjerte.

Gunnar Reiss-Andersen.

(«Tidens Tegn», Oslo, 14/9 1928, nr. 209.)

Havet står inn imot odder og skjær
fra Finmarks kyst og til Lofotens vær.
Det syder i sund, det kvitner i viker,
det sprøiter om Nordkapp, det fyker, det skriker
om farer og nød
om heltenes død.

Lengst op og ute på ytterste knatt
vandrer en kvinne ved dag og ved natt,
skygger med hånden og speider mot nord.
«Roald, min svenn, jeg er Norge, din mor,
som leter sig frem
for å rope dig hjem.»

Vekk hun sig lytter til dragsugets spill,
 mens isødets røster sig føier dertil:
 «Helten, din sønn, sank med solen i hav,
 hans følge med ham fant så iskold en grav
     for ropet det lød
     fra feller i nød.»

Bort hun sig vender, helt stille hun står,
 mens hjertet knapt hørlig og usikkert slår.
 «Kunde jeg fri dig av havdypets favn
 jeg seilte dig hjem til den fredede havn, —
     hvor stolt jeg dig gav
     en høvdingegrav.

Du elsket et virke, et stille og hvitt, —
 det elskte blev ditt!»

—

Havet slår inn imot odder og skjær
 fra Finmarks kyst og til Lofotens vær.
 Det synger i sund, det kviler i vikar,
 det fløiter ved Nordkapp om eventyrriker
     med soldøgnets fest,
     — med døden som gjest.

Julie Eger.

(Prenta i «Urd», Oslo, nr. 49, 8/12 1928.)

Jeg ser mot himlen langt i nord
 — og tenker på den kveld du for.
 — Hvor dager — uker — måneder går
 — og hugen blir alt mere sår.
 — Enn lever mange håp om hell
 — og dog — det slukner et hver kveld.

Jeg tenker på hvad Norge fikk
 av dig i alle år som gikk.
 To poler! — Det er gildt å ha
 — av den slags er ei fler å ta.
 — Nordvestpassasj på «Gjøa»-ferd
 — den gaven var ei mindre verd.

All verden rundt — fra havn til havn
 — fløi dit — og gamle Norges navn.
 Og Norges stolte, vakre flagg
 du gav så mangen hedersdag.
 — Og under samme trikolor
 du borte blev hin kveld — mot nord.

Du gik her like still og varm
 og aldri var det minste harm.
 Om utakk sved — og smerten bet
 — du kjendte ikke bitterhet.
 Du var den samme staute mann
 med kjærlighet til folk og land.

Ditt hjertelag — din kristentro,
 la over døgnets strid en bro.
 Du elsket Kongen i hans slott
 — og proletaren i sitt kott.
 — En mann som du — på kortest bud
 kan gå med fred og møte Gud.

Bjørn fra landet.

(Lærer Oscar Bjørnstad.)

I «Nationen», Oslo, 11/8 28, nr. 186, og prenta i ymse blad,
 bl. a. i «Hilsen fra Fædrelandsringen», Hamar, nr. 5 og 6,
 1928.

Sov, Roald Amundsen, der hvor du hviler
 i drivende is-bølgers favn.

Ditt hylster blev vekk, men jeg tror, at den smiler,
 din sjel i en mildere havn.

Sov, Roald Amundsen, sov uten drømme,
 som den-gang du sov hos din mor.
 En vuggesang nord-over kjærlig vil strømme
 fra Norge i fangstskuters spor.

Sov, Roald Amundsen, dag-verket endtes
 med det, at du selv ga ditt liv!
 Du møtte, da ropet om venne-hjelp sendtes
 — nu driver du selv. Sov, — og driv!

Sov Roald Amundsen, tro til det siste
 du fløi for å hjelpe og dø.
 Ditt fedre-land fik ikke eie din kiste,
 du gjemmes av is og av sjø.

Sov, Roald Amundsen, drømmene dine
 de var, hvor du selv nu er lagt.
 I nord-lysets flammer skal rene og fine
 de strålene være din vakt.

M. B. Landstad.

(Prenta i «Teledølen», Skien 14/12 1928, nr. 293, og fleire andre norske og amerikanske blad.)

Der går et stille tog, det tellet millioner,
 avsted til Ham, som over verdner troner,
 et tog av bønnerop for alle dem,
 som i det lukte ishav blev igjen.

Men En vi særlig bærer på vårt hjerte
 og følger natt og dag med dypest smerte.
 Det er vår Roald, Norges heltesønn,
 ham vier vi vår første — siste bønn.

Du sterke Roald, Nordens edle ranke,
 si hører du ei verdens hjerte banke?
 Fornemmer du ei fedrelandets gråt
 fordi å redde dig de ei vet råd?

Kom Nordens Folk, vi fastere slår kjeden.
 Ti almakts Gud er også kjærligheden,
 og for Hans guddomsøies faste blink
 hvert isbjerg løftes må på første vink.

Bli med i bønn om tro, som flytter bjerge,
 den være må vårt faste sikre verge.
 Å, almakts Gud! vi roper natt og dag!
 Inn til ditt faderhjerter alle tag!

La midnattsolen varm og deilig skinne
 på dem, som kanskje helt er frosset inne
 og mellom isflak ligger inneklemt.
 Å, Fader, vis at Du dem ei har glemt.

— — —

Til bønn, la hjertets klokker skyndsomt kime
 og tause vi forventer Herrens time
 i tro og tillit holde stille ut — —
 da kanskje underet skal skje av Gud.

Vally Sejersted.

(«Aftenposten», Oslo, 16/7 28, nr. 354.)

Mor! Du som vugger din smilende gutt,
 syng om en sønn som «Mor Norge» eier.
 Syng om en dådstrang som aldri tok slutt.
 Syng om en vandring på isnende veier.
 Lær du ham sangen — din lille venn,
 sangen om *Roald Amundsen*.

Far! Når din sønn fattes livslyst og mot
 syng for ham sangen om helten blandt helter.
 Vis ham en livsvei som fot efter fot
 går gjennom motgang til ukjendte felter.
 Bak ligger målet med midnattsol
 — sitrende nordlys om isgrodd pol.

Syng om hans slitsomme arbeidsdag,
 tyngre i hjem enn på blånende bølge.
 Syng om den heder han bragte sitt flagg,
 høvdingen selv og hans prektige følge.
 Bind ham en krans i din sjel og sinn.
 Brenn ham i nordmannahjertet inn.

Norge! Når engang du lager til fest,
 dekk for sin sønn som blev borte på ferden.
 Gi ham sitt sete ved Kongen nest
 — kjempen som hedret ditt navn uti verden.
 Syng slik at fjellene svarer igjen,
 sangen om *Roald Amundsen*.

Carl Pedersen.

(«Haugesunds Dagblad» 14/12 28, nr. 292.)

HAN OG HANS MÆND —

Vi fik et hårdt og veirbidt land,
 en fjellknaus i det øde hav,
 i stormers jag og brændings brand
 det kneiser trodsig imot sky,
 for sine barn et karrig ly.
 — Slik er det land som Gud os gav!

Og tyndt er dekket kun av muld,
 så åkerlappene blir små,
 og fjeldet gjemmer ei på guld,
 skjønt her er flust av steinen grå.
 Men utenfor går sjøens vei,
 og nøden bød: Gå ut og hent
 dig der dit brød! Så blev vi kjendt
 fra gammelt i hver leid.

På knæ, mit folk, og tak din Gud
 for han dig gav så strengt et bud
 og dette barske land.
 For svarte vinters kalde gus
 for sne og is og stormers sus,
 for havbrak mot en stenet strand,
 for alt som skapte vilje, trods
 og gjorde mænd av os.

Så vide seiler det vårt flag
 og ærens ørnes stolte jag
 har alltid fulgt dets dug.

Så vidt om verdens hav vi for
og farer end. Hver havn på jord
har lokket nordmænds hug.

Så mangt et navn i flammeskrift
av stor og lysende bedrift
er ridset i vor sagas bok.
De første mænd som trodset sjø
og fandt i vester ø på ø,
og Leiv den hepnes tog!

Å bølgenyttet om vor kyst
kan melde om en Wesseldyst
og bærer end så mangt et navn
med ry til hjemlig havn.

Men intet navn så stort som hans
idag vi binder mindets krans.
Så høit og vidt han bar vort flag
at Norges navn og hans idag
de står som et for verdens blik.
At slike mænd vi fik!

Så fløi han siste gang mot nord,
mot selve Leidarstjernens spor.
Han hørte nødens rop og gik.
Han aldri var så stor.

Vi lyttet spændt i ødet ut
og ventet bud.
I skoddehavet bort han jog
— bort til sin Gud.

Han og hans mænd
 — de tapre mænd!
 Det folk er ikke dødsdømt end
 som fostrer slike mænd!

Olaf Benneche.

(«Tidens Tegn», Oslo, 14/12 1928, nr. 292.)

Det verk som du prøvet
 ei glemmes av tiden,
 ti det som du øvet
 det øket vor viden.
 Du eiet en styrke
 lik vårbruddets elv,
 det gav i vort yrke
 en *tro* på os *selv!*

Vi føler til tider
 det knugende, trange,
 når vinteren skrider
 mot nätterne lange.
 Det merkes for bringen
 som hulkende savn,
 en *dåd* det er tingen.
 Vi hvisker dit *navn!*

Så stiger du atter
 for sind og for tanker,
 vi mindes din latter,
 et hjerte som banker. —

Du pekte på målet
bak nordlysets hvelv.
Med vilje som stålet
du fulgte det selv!

Dit liv blev en seier
for det som Gud skapte
ti evig vi eier
nu det som vi tapte.
Er tiderne tunge,
det lysner ad dag.
Du lærte de unge
at *tro* på sin sag!

I solvendingsgløden
dit livsverk vil funkle,
dens gjenglans ei døden
kan for os fordunkle.
Dig selv til det siste:
En sjæl uten nag.
Det største du visste:
Dit land og dit flag!

N. O.
(Nordahl Olsen.)

(«Bergens Aftenblad», Bergen, 13/12 1928.)

Det stevnet over havet en fugl mot nord
på veldige vinger.

Fra eteren røptes om hjelp fra et sted
langt inne i sneviddens knugende stillhet,
hvor mennesker kjempet for livet og slet
den håpløse kamp mot polarisens villhet. —

I spenning og angst fik vi vone og vente
at hellet og lykken var med «Ørnen» som før.
Men håpet vårt sluknet da havet oss sendte
sitt talende budskap — en brukket flottør.

Der inne i ødet, hvor nordlyset luer
og speiler i isen sin funklende prakt,
hvor veldige breer mot himmelen truer
som fjellhøie jetter om vidden på vakt.
Der hadde du ført din kamp frem til seier
og gjort ditt navn over verden berømt.

I isødets villhet du bante dig veier,
som du i din ungdom så stort hadde drømt.
Der inne du levde de hellige dager,
der inne du plantet vårt korsmerkete flagg.
Der kaltes til slutt du for evig tilbake
til hvile etsteds under ishimlens tak.

Det står ingen blomster i flor på din grav,
ditt navn ei i gullskrift på gravsteinen pranger.
Det store, det tause og mektige hav,
det nynner på graven de evige sanger.

I sorg senkes flagget langs hele vår kyst,
 til avskjed står folket i andakt og stirrer
 og lytter med høitidsstemt sorg i sitt bryst
 til klokkenes klemte, som i stillheten dirrer.

S. N.

«Stavanger Aftenblad» 14/12 1928.

Der sank en tyngsel i vort sind,
 mens håb om gjensyn svandt —
 For bror i nød du satte ind
 dit liv — selv døden fandt.
 Dog, gjennom sorgen lyser, frem som nordlys
 gjennom nat
 din ædle, skikkelse, din dåd og heldedøden brat.

Ei skulde Norges skønne flag
 bli svøpt om dig den sidste dag —
 Det flag du elsket mest!
 Det valet stolt i sol og blæst
 fra «Gjøa»s mast, i nord, nordvest —
 mot syd på marsj fra leir til leir
 du kjæmpet flagget frem til seir.

For dig var Norge mer end ord!
 Når viden om på færd du for,
 din kjærlighet blev gjerning sterk
 og manndoms stolte verk!
 Du trodset nød, du trodset savn
 for Fædrelandets gavn.

Når budet kom fra syd, fra nord
 at du var atter trygt ombord —
 når seiren gjennom kamp og slit
 var vundet og det ryktes hit!
 Da brøt en glædesbølge frem
 og fulgte dig på veien hjem.

Den sidste gang du stevnet ut
 forgjæves ventet vi på bud.
 Det hav som du så mangen gang
 har trodset gjennom vintren lang —
 Det hav som engang blinket frem
 som frelsen bakom isens brem —
 Nu blev det samme barske hav
 en helteskares øde grav.

Til dig går tankene idag.
 Se sorgfuldt vaier Norges flag.
 I minders glans du stiger frem —
 vor kjærlighet dig bærer hjem.
 For sidste gang: Farvel, farvel!
 fra Norges folk, fra skog og fjeld.
 Din seiersglød og viljes stål
 os ildne mot de store mål.

Rolv Thorkildsen.

(«Aftenposten», Oslo, 14/12 1928, nr. 633.)

Hvor Sydkorset flammer om snedekt pol,
 hvor isen og skrugarden stenger,
 og jøkelen brenner i dempet sol,
 møisommelig frem du dig trenger.
 Det norske flagget du plantet der,
 en vikingedåd hvorav stolt vi er.

Hvor nordlyset skjelver på islagt fjord,
 Polarstjernen lokkende blinket,
 du løftet til flukt, og du fløi mot nord,
 mot eventyrløst som vinket.
 Som over polhøiden just du gled,
 der også flagget du kastet ned.

Og vikingebloodet det bruser enn.
 Mot fremmede egne å fare
 stod hugen, du reiste og kom igjen,
 og hindringer kunde du klare.
 Igjennem tåken med ørneblikk
 de herligste syner du også fikk.

Hurra for din «Gjøa» for «Fram» og «Maud»,
 nu lyser vårt «Norge» i verden.
 Hurra for en strålende storlagt dåd,
 hurra for dem alle på ferden.
 Du seilte i øst, og du seilte vest,
 men begge poler! — det var dog best.

— — —

Nu gufser det koldt ifra høie nord,
 det hulker fra polnattens øde:
*Han faldt på sin flukt over brede fjord
 for andre å frelse han døde.*
 Det lyder sårt over stormslått hav,
 en siste hilsen fra heltens grav.

Så lenge som nordmenn i Norge rår,
 vi navnet ditt trolig vil minnes.
 Til dåd og handling du foran går,
 du maner hver evne som finnes.
 Vi slynger om dig en laurbærkrans,
 den stråle stedse i vemodsglans.

Gerh. Haaland.

[Lærer, Bergen.]

(«Morgenavisen», Bergen, 14/12 1928 og i «Norsk skole-
 tidende» og «Skolebladet» 15/12 1928.)

IN MEMORIAM

Han var ingen mann av mange ord.
 En høvding, en av de rake.
 Da nøden kalte, han steg ombord, —
 han kjente leden, den bar mot nord,
 og — kom ei mere tilbake. —

Men husk det Norge: Den vei han for,
 den bar ham hjem til hans rike. —
 En fattig kiste, den sorte jord
 og marskalkstaven, behengt med flor
 var ei for ham og hans like. —

Han hadde ofret sin hele sjel
 til Ishavets store øde, —
 Av jordens viker en fattig del,
 men uten grenser og milepel,
 og der — der var det han døde. —

Hans dåd var øvet, hans gjerning gjort, —
 da — ingen så hvad der hendte: —
 en høvdig stupte, en *mann* gikk bort,
 en stjerne løsnet og lyste stort
 og sluknet på firmamentet. —

Så senk da, Norge, i sorg og savn,
 ditt flagg for den store døde, —
 Nu har han seilet til ukjent havn,
 men pol til pol skal det fly hans navn
 på flammende morgenrøde.

Og hvergang nordlyset stenker rav
 og gnistrende gull på flaket,
 da hør! — Da våkner det store hav
 og synger over hans dype grav:
 «Nunc requiescas in pace!»

Theodor Caspari.

(«Aftenposten», Oslo, 8/12 1928, nr. 455.)

Forgjeves, forgjeves — de søkende skib vendte hjem —.
 Ishavet vokter sin gåte bak barrierenes hegn — —
 Men bølgerne mumler så mangt langs drivisens troløse bræm,
 for farende fangstmenn som prøver å vriste et tegn,
 et dødstejn fra isen og havet. Mumler kanhende om dem,
 som hilste farvel fra gondolen — på veien mot dødens egn.

En høvding er borte — og blomster og skjønne ord
 gjelder denne gang ikke en ukjent, nei, verden vet hvem
 du var,
 polenes stolte betvinger. Å aldri en sjøfarer før
 med djervere smil mot døden! Og ingen stod mere klar
 til å trosse de tusen farer. Det lyser i heltens spor
 av dådens veldige flamme, hvis fakkell du alltid bar. — —

Men spør vi om savnet har annet enn minnernes kval å by,
 så kommer du levende mot oss som stolt og fullgodt svar.
 De nidsyke glemmer sitt nid —, ja, alle kan se dig på ny
 i lek med små eskimobarn, eller midt i en høi hasard
 med livet for andre som innsats. Så vit i ditt ukjendte ly:
 Ingen død var mer værdig ditt liv og det navn du bar. — —

Trygve Vrenne.

(Prenta i mange austlandsaviser hausten 1928, bl. a. i «Østlandsposten»
 og «Tønsberg blad». Disse versi er henta frå «Aftenposten», Oslo,
 3/9 28.)

O
 ver vandet ruger tåken —
 isens ødemarker sover
 mens i angst og stille spænding
 hele verden ligger våken.

Lytter til hver lyd som melder
 nyt fra dem der søker efter
 ham som ofrer selve livet
 for at redde sine fæller.

Det er slut med ørnetrækket.
 På sin stolte flukt mot solen
 er den stærkes vinger stækket
 de som skygget over polen.

Men til fjerne tiders aften
 vil hans navn i alle lande
 leve som symbol for den der
 gav sit liv med opreist pande.

Sänk dig flag — vor norske fane,
 som han elsket indtil døden,
 du som var hans ledestjerne
 på hans vei til morgenrøden.

Bjarne Aagaard.

(I «Sandefjords Blad», Sandefjord, 14/12 1928, nr. 313,
 og flere sørlandsaviser.)

RUNER

Det gamle ravnebanner
 vaier atter over landets
 savn og seire —
 endnu sliter snø og regn
 og iskald nordenvind
 i fanens røde vimpler.
 Og tiden rister runer:
Norges saga
i strid og ærlig slit!
 i ravnevingens skygge.

Det har stupt så mangen helt
 og trufast træl
 ved denne mærkestang;
 men i samme åndedrag
 sprang deres navne ut
 i flammeskrift der oppe
 på den grove duk.

Idag, som for tusen
 år att-ende,
 stuper drott og træl
 der dette jertegn bæres frem.
 Kors og bautastene
 står i sol og mørke
 og varder op den vei,
 vor strenge lagnad,
 måler ut i endeløse miler —
 fotefar i fotefar!

Igjen du lystret
 blind og ydmygt
 røster i dit indre:
 «Rykk op, der nok en seier
 står og venter,
 nei, ikke dig — men Norge!

For endnu skinner stålet
 i din klinge
 blått og koldt
 som blikket i dit øie.
 Rykk op, der døden
 engang løfte skal
 med frosne hender
 dit varme hjerte
 til sin bleke mund!

Gi mig en sjøsterk skute
 og et barked seil — — —
 nei, jeg kjender nu
 en anden vei,
 den solen kjører sine
 vogne på,
 en vei, der gyldne skyer
 spender bro
 fra stjerne og til stjerne
 — den vei jeg vælger nu!

Kan hende en vinge brast
 på denne flugt,
 en vinge uten blod
 fra åpne sår.

Om så er sked, da sprang
 på ny en rune fram
 i ravnevingens skygge:
Roald Amundsen!

Johan Falkberget.

(«Dagbladet», Oslo, 14/12 1928, nr. 293.)

t fattig folk, et fattig
 land —

men er det så?
 Fra berg og dal og blåe vann
 går sangen om en dådens mann.

Vårt Norge er vel trangt og smått
 for den som evner no?
 Men der hvor landets flagg har gått
 er himlen vid og synet flått!

Nei, nordmanns sinn og nordmanns trang
 har aldri elsket ro.
 Vi minnes vel så mangan gang
 et ljom av vandreørners sang.

Nu dirrer ljommet hit igjen,
 med gufs fra syd og nord.
 Og ljommet skjelver hastig hen
 — et sus på hav og jord!

Den ørnesangen eier vi,
 men ørnen selv er død.
 Og bedre grav ei kunde bli
 for vinterfugl på vingegli
 enn nordlig is og sjø!

Nils Johan Rud.

(«Middagsavisen», Oslo, 14/12 1928.)

Du drog avsted en sommerkveld
 mot isens lyn.
 Var kanskje Norges værgrå fjell
 ditt siste syn?
 Var reisen kort, var reisen lang
 hen over hav?
 Til ishavsbølgers salmesang
 du gikk i grav.

Men håpet levet, så kom bud
 med bølgers slag,
 ja, nordhavsdrønnet sang det ut
 ved natt og dag:
 Der nord i tåken døden lå,
 ham tok i favn.
 Du hadde glidd på vingen grå
 til ukjent havn.

Hvem planter roser på din grav
 langt, langt der nord?
 Hvem pynter vel med kors og stav
 langt, langt der nord?
 Hvem luker gravens ugress vekk
 og blanker støttens navnetrekk
 langt, langt der nord?

Men nordlystungers flammespill
 langt nord i hav
 har tendt en evig alterild
 over din grav.
 Og minnet om din siste strid
 det lyse vil til evig tid
 over din grav.

Martin Rauan.

(Brot av eit minnekvad for solo, kor og orkester.
 Musikk av Fritz Wilhelm Pedersen. Framført i Sarp-
 borg 29/3 1931.)

VEIEN MOT NORD

Over os flammet det evige bål
 isfjelde truet som klinger av stål,
 drog os imøte på færden.
 Da så vi målet. Det levende land
 steg som et slot over Ishavets rand,
 drømmen, vort rike, vor verden.
 Livet holdt fest i hvert hjerte ombord.
 Videre seilte vi veien mot nord.

Men så en aften var sundene lukt.
 Anker vi kastet i Længslernes bukt,
 ventet på åpnere vande.
 Da så vi veien — ti over os drog,
 grågåsens vårglade, vingede plog
 frem mot de fjerneste strande.
 Tanken drog efter i fuglenes spor
 der fløi de videre veien mot nord.

Nu er det skedd. Er det ja eller nei,
 liv eller død på den vågsomme vei
 oppe i Polhavets tåker?
 Nu er det skedd; og det stiger en bøn,
 Roald, vor stolteste, kjæreste søn,
 verden den venter og råber,
 verden den længter og håber og tror
 lykken har fulgt dig på veien mot nord.

Dette er veien, den eneste som
 fører til seier og ikke til dom,
 dette, at ofre det største.
 Dette er lykken, at gå med et smil
 tvers gjennom nederlag, motgang og tvil,
 likevel være den første.
 Å, er vi sønner av Norge, vår mor,
 vandrer vi alle den veien mot nord.

Bjarne Dietz.

(I «Smålenenes Amtstidende», Sarpsborg, 3/7 28, nr.
 152, og flere austlandsavisor.)

En ørn skal sveve over fjell og hav,
 Der har den sitt liv, sin tanke,
 der er den skjønn og stolt.
 En ørn skal ikke stekkes,
 den skal ikke settes i bur
 der blir dens flukt flaksen
 den stolthet arrigskab, dens skjønnhet skrekk,
 dens fornemt bøiede nebb en lang nese.
 En ørn skal dø som den luftens,
 havets og fjellets konge den er.
 En ørn skal ikke stedes til hvile av en prest,
 ikke dekkes av et flagg, ikke følges av en hop.
 En ørn skal leve og dø som en herre.
 Dertil er ørner skapt.

Karl Johanssen.

(«Arbeideravisen», Oslo, 17/2 1928, nr. 164.)

Fra pol til pol der lyder en sang,
 så sorgtung den går over jorden.
 Og sangen har ishavets mægtige klang
 og synger om helter og kjempere fra nord.

Den synger om ham som alltid vandt frem,
 trods motgang og tvivlfylde dage,
 som endnu engang drog fra hus og hjem
 for aldrig at vende tilbake.

Hans navn det skal ridses i hjertene ind
 og høine hver higende tanke,
 skal nynne og synges i barnenes sind
 og stålsætte viljer og gjøre dem ranke.

Hav tak da, fra Norge dit elskede land,
 for polen og eventyrfærden.
 En hilsen, den sidste fra skog og fra strand,
 fra landet, hvis hæder du bragte rundt verden.

Rudolf Mjølstad.

(Prenta i Nordisk nodestik- og trykkeri, Kjøbenhavn, fra Musikcentralens forlag A/S, Oslo, under titel: «Der fløi et navn». Musikken av Reidar Thommesen. Op. 52. Hausten 1928. Dette er henta frå joleheftet «Bondens Jul» 1928.)

Det går et navn fra land til land,
 det bæres frem av mann til mann.
     Av sorg omsust,
     av savn ombrust;
 en sang, en sang: det var engang. —

Det står en bauta i sne og is —
 den står der plantet på nordmannsvis.
     Av dåd omsust,
     av dyst ombrust,
 en sang, en sang: det var engang —

Det står en saga — han har den levet
i norske hjerter med runer skrevet.

Av sagn omsust,
av drøm ombrust,
en sang, en sang: det var engang —.

Ole Bang.

(«Urd», Oslo, 15/9 1928 nr. 37, s. 563.)

Et suk fra folkehavet
en angst så stor — så stor
en bøn i hverdagskavet
for ham som fløi mot nord, —
for ham som bar vor ære
rundt om den hele jord.

Hans lykke var at leve
for dem som trængte ham,
han kunde ikke kræve,
men ofre kunde han.
Da nødsignalet kaldte
var Roald første mand.

Man sa at nu var manden
så sterk som nogen gang
med hjertet fylt til randen
av mot og virketrang.
Han kunde ikke bie
på chansen neste gang.

Blandt de som står i ringen
av jordens store mænd
man finder ingen — ingen!
som Roald Amundsen.
En helt, men fremfor noget
en ædel men'skeven.

Et suk fra folkehavet,
en angst så stor — så stor,
en bøn i hverdagskavet
for ham som fløi mot nord, —
for ham som gav det hele
fordi han var så stor.

Olav Torgersen.

(«Smålenenes Amtstidende» 10/7 1928, nr. 158.)

Fra den vide kampens val
— havet mellem is og fjell —
bæres der ved dag og kveld
inn mot land en stormkoral.

Den har ord om helteferd
— ett med havets melodi —
høiest budskap i en tid,
fylt av hjul og hat og sverd.

Bøi dig, folk! Den bølgebrand
 skal dig vardetegnet være.
 Salmen har en livsens lære
 om en prøve og en mann.

Mangen vei han våget vandre
 førenn nogen mann og viv.
 Mer den gang han eget liv
 villig satte inn for andre.

Fremst i fare, fremst i strid
 gikk han veien. Mer enn dette
 var det mål han sist fikk sette
 i en ufreds-merket tid.

Flammen fra en offerstund
 slukner ei med brist i øie.
 Lysning fra det evig høie
 tegnes om den bleke munn.

— Hør, hvor salmen over hav
 toner mellem brendings-klemt,
 — salme, himmelorgel-stemt
 i en dom av solsky-rav!

Fjellet skoddekappen kaster,
 løfter pannen op mot nord,
 hvor det store bølgekor
 ihugt inn mot landet haster.

Folket stimler ned mot havn,
 hører der med kvede bringer
 klokker gjennom rummet ringer,
 Roald Amundsen, ditt navn.

Det er ham — ja ham det gjelder.
 Han som i en nedgangsslukt
 hjalp vårt folkehåp til flukt,
 så hans mot i flagget smeller.

Det er ham — ja ham det gjelder.
 Han som hver en fremgangsferd
 lærte det er mannens verd
 ikke bare tall — som teller.

Se mot skavl og brendingskam
 fjell i tross mot stormen rier!
 Hør, hvor torden — melodier
 vitner: *Der* var grav for ham!

— Bøi dig, folk! Den bølgebrand
 skal dig vardetegnet være
 Stunden har en livsens lære
 om en prøve og en *mann*.

Hans Hegna.

(«Tidens Tegn», Oslo, 14/12 28, nr. 292.)

Havet synger sin sørgesang,
 havet, som bar dig så mangen gang
 frem til heder og ære.
 Nordlys flammer din bålferd, vår venn,
 himlen dig ønsket tilbake igjen,
 — da vet vi det måtte så være.

Takk for alt hvad du maktet gi,
 et veld av styrke og jernenergi,
 ditt lys vil i evighet brenne.
 Vårt ideal av en mann du var
 du Norges kjempe og hederskar
 — vår siste viking kan hende.

Vår hyldest og varme du fikk ved din kveld
 vi glemmer så ofte å yde no selv,
 mens hjertet lever og banker.
 Vi gir de skjønneste minneord
 når først du er favnet av gamle mor jord
 og stilnet de er dine tanker.

Vi maktet vel bare å gjøre dig arm
 vel polnattens stjerne var mere varm
 som lyste for isbjørn og sel.
 De hviteste skumblomster dekker din grav,
 din sørgesang synger det store hav
 som bruser til messe din sjel.

Olaug Larsen Hauan.

(«Tvedestrandsposten», Tvedestrand, 19/12 28, nr. 101.
 Ogso prenta i «Tidens Tegn», Oslo.)

Der ror ei ørn med lange slag
 innyver myr og aude heid
 med skodda yver landet sig
 og gøymer kvar ei låm og leid
 og løyner alle kjende drag.
 Men ørni kvassøygd høgre stig
 ho endå hev det same med
 ein glitretind, ein kaldklår heim
 og sigler gjenom skoddeheim
 sin kongeveg i fred.

Når lufti skyndest og vart kald
 ikring deg mang ein vonbrotsdag
 og dimma øydde alle far,
 du lyfte deg til høgre jag
 og gav din lagnad Gud i vald
 da kjende me kor sterk du var.
 Du stemnde mot det same mål
 og hugen din var like varm
 og elden loga i din barm
 med blenk av viljestål.

Du endå glitretinden såg
 der Noregs fana skulde stå
 med krossen i det raude blod
 og eldbjart ut fra stongi slå
 og lysa vidt um land og våg
 og kveikja dovna hjarteglod
 og yver skoddeheimen grå
 det høyrdest dine vengjeslag
 du siglde i Guds fagre dag
 mot tinden du fekk sjå.

Når skodda sveiper landet inn
 og myrkret løyner låm og leid,
 di mannsferd er ei bogebru
 på vegen yver dimmeheid
 som let oss sjå vår glitretind.
 Og aldri gløymer me di tru
 men fegnast når me minnest deg
 og nordmenn gjenom alle år
 på heilag blad i saga vår
 skal sjå din kongeveg.

Theodor Hovda.

(«Haugesunds Avis» 14/12 1928.)

Ditt rike rakk frå pol til pol
 — den heile verd var di.
 I nordhavs-natt og sudhavs-sol
 di ånd flaug sterk og fri;
 og foten gjekk der ånda fór
 på landnåm over all vår jord, —
 for viljen gav deg makt og merg,
 og trua flutte berg.

Så flaug du mot den store dag
 der sola aldri glar;
 — ein viking av det gamle slag
 på ukjend kyrkjegard.
 Det vart så stilt i tunet her;
 men ishavsriket kom så nær:
 din bautastein i evig sol
 skin der fra pol til pol.

Inge Krokann.

(«Nidaros ungdomsblad», Trondheim, 1928, nr. 19.)

Som: Mitt hjarta lover Herren —.

Langt nord i ishavs-susen
 du varmt og ørnedjerv gjekk på;
 no bøyger hundrad tusen
 seg stilt i sorg — ja, fleir enndå . .
 Ho tok deg tunge båra,
 i kalde, myrke famn;
 det fell so mang ei tåra,
 me nemner stolt ditt namn,
 me ser di høge panna,
 dei sterke andlitsdrag,
 og kvar og ein må sanna
 du heidra Noregs flag!

I sjomanns grav du kviler
 for andre alt du sette inn,
 di mor imot deg smiler,
 men tårevåt er hennar kinn,
 dit høge heimlands tindar
 stend sveipt i skoddeflor,
 med gust av haustdags-vindar
 kjem klang av klokkekor . . .
 Du vilde tenar vera
 på Kvite Krist si vis,
 ditt fedraland til æra,
 du søv mot polens is! — —

Hans Reynolds.

(Prenta i joleheftet «Norsk Jol», Bergen, 1928.)

Tone: For Norge, kjæmpers fødeland —.

«**T**il havs! me finn vel einstad land!»
 han trødde fast på tilje,
 ein myndig mann, ein heilhugs-brand
 av framgangsmod og vilje.
 Vårt flag han bar frå pol til pol —
 no skin hans namn i midnattsol.
 «Til havs! me finn vel einstad land!»
 han trødde fast på tilje.

Han brøyttte veg, den norske bjørn,
 og fram til målet nådde.
 I isen tok han tørn på tørn,
 um ilt dei honom spådde.
 Vårt Noreg det hev røynd og råd
 til slik ei uhøyrd manndomsdåd!
 Han brøyttte veg, den norske bjørn,
 og fram til målet nådde.

Sjå her ein mann, ein fagnamann,
 som kjende førarkalle!
 Or Noregs folkemerg han rann
 og set no merg i alle,
 han eldar upp vårt ungdomsblod,
 gjev heile folket framsynsmod.
 Sjå her ein mann, ein fagnamann,
 som kjende førarkalle!

Den kjempa var so hjartegod
 — det er ei fager saga:
 Han viljug var ved fyrste bod
 sitt liv for andre våga!
 Hans dødsseng var det frie hav,
 og Herren sjølv hev reidt hans grav.
 Den kjempa var so hjartegod
 — det er ei fager saga.

Nordlyset flettar ærekrans
 ikring hans hovding-skalle,
 vårt land det lyfter seg i glans —
 no ser dei Noreg, alle!
 Hans djerne dåd, hans dyre namn
 tek Noregs folk i hjartefamn!
 Nordlyset flettar ærekrans
 ikring hans hovding skalle.

Anders Hovden.

(Prenta i mange blad hausten 1928. Dette er henta frå
 «Sunnmørsposten», Ålesund, 14/12 1928.)

Havet i døden so byrgt gav deg handa —
 smilte og tagde og gymde deg bort: —
 Sende ein «flottør» so fåmælt mot stranda,
 skulde fortelja di gjerning var gjort.
 Verdi i spaning tagde og lytta —
 nemnde i undring ditt lysande namn —
 kunde kje fata du slik skulde flytta —
 at du for evig var komen i hamn.

Heilt til det siste ditt kald var du trugen,
 alt det du åtte for andre du gav —
 Alt som kan nemnast av mannsnot i hugen
 flagrar i glans om di ukjente grav.
 Nordhavet sjølv vil med æveleg susing
 nemna din stordåd og fletta deg krans,
 bera ditt namn i si fossande brusing —
 spegla deg av under nordljøsets dans.

Edv. Reitan.

(«Romsdalsposten», Molde, 14/12 1928.)

Båtane mange stemner mot nord.
 Høgreiste karar stirer frå stammen,
 verbarka andlet stilt utan ord
 skygner om sjø mot Svalbard:
 kjem ikkje Roald, høgreiste hovding,
 Amundarsonen?

Mennerne mange stemner mot nord.
 Svalbard det nådde. Mot ishave ut
 stira i venting heile vår jord:
 Kvarv han or verda Latham den franske?
 Kjem ikkje Roald, høgreiste hovding,
 Amundarsonen?

Men da av have no atter rann
 sola og enn ikkje synte
 Latham mot blånande himilrand,
 vart det som stormver å høyre:
 Kjem ikkje Roald, høgreiste hovding,
 Amundarsonen?

Stille, stille i same stund
 alle stod. Kring heile verda
 skvala som sukk ifrå havsens grunn:
 Knust er Latham hin franske,
 fallen er Roald, høgreste hovding,
 Amundarsonen!

Sidan etter i lange år
 helst då i måneskinsnæter,
 kviler kring verda den sukken sår:
 Knust er Latham hin franske,
 fallen er Roald, høgreste hovding,
 Amundarsonen.

Haakon Garaasen.

(«Østlendingen», Hamar, 14/12 1928, nr. 293.)

Blank — ja som stålisen blå — var hans vilje,
 skarp so han skar gjennom flokar og vanskar.
 Snøkvit um hedna, men solklår te skilje
 einsleg i isaudna går det ein granskar.

Varmt — ja som solveret sjølv — var hans hjarta,
 stråla som sola kring ættene alle.
 Skiraste snøkvitt og solgullet bjarte
 er glor um eit merke som aldri vil falle.

Sjå soleis det lyser av minnet um mannen
 at jorda stig klårare fram utor romet.
 Manns-veg har merkt ho frå ende til annen.
 — — Og granskaren går han til grensa har kome.

Men ukjensla dreg han og sviv yver grensa
 som skil millom kjende og ukjende heimar.
 Isen og sola og snøen spinn kransar,
 og nordljøs-nåeld or ukjensla skinar.

— — —
 Dei sa meg at jorda var honnom for lita —
 eg meiner no mitt — — at han var ho for stor.

Torgeir Øy.

(«Tiden», Arendal, 8/9 1928, nr. 210).

Det vandrar stjernor aust til vest
 den lange sogenatt,
 og nordljøslogar skaper fest
 på himmelbrauta bratt.

Igjenom dis
 det skin i is
 og livsens hav i storm og bris
 der segl til topps me vatt.

Ei stjerna ny har runne fram
 og glitrar over verd.
 I ukjend polheim skaut ho ham
 med skiring til si ferd.

Ho er umbord
 ved fjell og fjord
 eit høgt og herleg méd frå nord,
 og maning i vår gjerd.

Med song* og sus i minnet ror
 ei saga um ein mann
 vår Roald, som på storferd for
 og kvite vidder vann.

Med sigers krav
 på bre og hav
 og vågsterk veng sitt verk han gav
 til hovdings død han fann.

Heming Skre.

(«Haugesunds Avis», Haugesund, 14/12 28.)

vør flýur upp um jøkulsrond
 fram yvir køldu kavalond
 á miðjunatt i sól?
 So bilsin stærir hvíta bjørn —
 hvør heldur gjøgnum kavaødn
 at finna heimsins norðurpol?

Og stormur fer um stinnan vong,
 har glitrar gler á hvørji spong —
 vil tyngje mann á fold. —
 Men norðanættin strembar hátt —
 han drakk in vanda dirvis mátt,
 so stinn er sál — og sterkt er hold.

Og hesin kring um knøttin fór,
 á suðurpolsins kneysum svór
 at fevna pól i pól. —
 Nu flýgur hann um jökulsrond,
 fram yvir hvitn tagnarlond
 á miðjunátt, i kulda sól.

Hans A. Djurhuus.

(Prenta i «Sjómanns rimur», Torshavn 1935, s. 62.)

Han flög, den gamle örnen
 att dö på isgrönt hav,
 där många djärva kölar
 sen fordom gått i kvav.
 Han flög på pliktens maning,
 han flög på ærans bud,
 så tyst, så fast, så enkelt,
 så utan skryt och skrud.

Sin sista sömn han sover
 i djup som lodd ej nått
 där dimman evigt böljar
 och solens ljus blir grått.
 Hans dråpa sjunger måsen,
 som svæver lätt förbi,
 vilt ljuder över vattnen
 den vite flygarns skri.

Hans dråpa sjunger stormen
 med djupa lungors tjut
 och väldig drivis skjuter
 sin kungliga salut

för mannen, som ej fruktat
 för fara, kamp och nöd,
 som levde stolt en hjältes liv
 och dog en hjältes död.

Och än har världen vördnad
 för hjältemod och bragd,
 och än är nordens hjältetid
 ej död i graven lagd.
 Sov lugnt, du gamle havsörn
 du isarnes kapten,
 du vikingarnes ättling
 du tappre Amundsen.

Bertel Gripenberg.

(I «Hufvudstadsbladet», Helsingfors 5/9 28 nr. 241, og prenta i både norske og amerikanske blad.)

Det blåste till rykande storm, när igen
 till Norge det dimhöljda dödsbudet vände.
 Nu har ishavens sjökonung följt sina män
 i vilan till dagarnas ände.

Så blås fanfar på hans kyliga grav,
 du vikingaländernas snöiga nord,
 du ende kamrat på hans ödsliga hav
 i storvulna ödens fullbordan!

Du fädernas trotsiga vandrarehåg,
 väx stark ur det hetsande arbetets strider,
 och driv oss til fredliga vikingatåg
 i gråa och sömntunga tider!

Alf Henriksen.

(«Aftenposten», Oslo, 10/9 28. Ogso prenta i «Aftenbladet», Stockholm.)

Tro mod sin Frænde — sin Fjende god,
 ædel og rank i sin harme
 tændte han atter sit gamle mod — —
 spændt af hver bloddraabes varme
 reiste han vingen: En mand i nød!
 I fuglehammen han skyen brød.

Seirens engel hans dødsstund saa,
 med stjerner var himlen tjældet.
 Med ære talte de spurve smaa
 om kongeørnen fra fjeldet:
 «Tømte nu Ørnen den bitre kalk
 helt for at bjærge en saaret falk!»

Vældigt sig breder hans store grav
 ødet sin broder han hentet.
 Tangen i havet han kranse gav,
 solen har reist monumentet.
 Daaden flakker med nordlysprakt
 bort fra bølgenes brudte magt.

Hans daad skal ikke paa læben dø,
 den lever i blodets varme.
 Snedronnings hjerte kan ingen tø,
 han sover i hendes arme. — —

— — —
 Men længe taler
 de spurve smaa
 om kongeørnen
 de engang saa.

Harald H. Lund.

(«Politiken», Kbh. 14/12 28 i tilhøve «Skandinaviens
 mindededag».)

V idden er stille — den synkende dag
 ligger for natten paa knæ.

Polnattens lys i en sommerlig stund
 fyldes av funklende ve.

Ensom er vidden, som graven i muld,
 himlen av evige stjerner er fuld. —

Roald, din kiste av snestjerner guld
 lyser i ny og i næ.

Vidden er stormfuld, — den strandede dag
 synker i sne og i sol.

Isfjelder kalver og vælter sig rundt,
 isen staar tæt under Pol.

Isbjørnen brummer og syner sin tand,
 ryster av pelsen det iskolde vand. —

Roald, du modige, malmfulde mand:
 Her er din høvdingestol.

Vidden er hellig — med himlen i pragt
 Døden maa miste sin gru.

Evige tanker, som leirer sig her,
 o, de har salvet din hu.

Gik du med døden i haanden en kveld
 over det knugende, ishvite fjeld,
 vet vi du følte saa saare og vel
 evighetsfred i et nu.

Vidden er freden — nu vet du det, du.
 Stolt staar den til din profil.

Vidden er døden, saa skyldløs og ren
 de tusener snehvite mil.

Vidden, som Polen dig blaanende gav
hele det straalende, stivnede hav,
tag det og bruk det til vugge og grav.
Hvil dig nu, isfyrste, hvil.

Vidden er graven, — saa ensom en grav.
Kjender vel vidden til læ?
Stormene pisker og solskinnets sner.
Ikke et trøstende træ.
Døden er døden, hvad vet vi vel mer?
Nytter det da om vi trygler og ber?
Evig er gaaden for os, som er lær,
Bitter er dødstimens ve.

J. Anker-Paulsen.

(«Social-Demokraten», Kjøbenhavn, 2/9 1928, nr. 243.)

ikinge-viljen,
 vikinge-modet
 fylte dit bryst.
 Polhavets vidder
 nat-solens straal
 drog dig med lyst.

Sydpols og nordpols
 spærende isvold
 laa for din fod.
 Daadrige dagsverk:
 Polens gaader
 løst ved dit mod!

Nødraab dig naæde!
 Lidet du agtet
 ei han var ven.
 Frelse du vilde!
 Nødstedte mænd dit
 liv du gav hen.

Slut er din saga.
 Polhavets bølger
 gravhøi dig blev.
 Nornen dit navn i
 heltenes bok med
 guldskrift indskrev!

Seneste slægter
 ærer din ensomme
 isklædte grav,
 ærer den daad, som
 kroned din bane, da
 livet du gav.

Georg Krebs.

(«Tidens Tegn», Oslo, 14/12 28, nr. 292.
 Med musikk av Moaritz Ulfstad. Fyrste gong
 prenta uten musikk i «Tidens Tegn» 9/7 1928,
 nr. 157.)

Ditt liv var rikt og langt du kom,
 fra pol til pol og viden om.
 Blev andre stengt av islagt hav
 du veien brøt med Norges flagg.

For dig var motgang blot en lek,
 en ny bedrift, det neste steg.
 Så verden taus mot polen frem
 du kom nok smilende igjen.

Men nu er håpet lagt i grav.
 Du selv er gjemt av islagt hav,
 hvor midnattsol og nordlysskinn
 skal lyse over ferden din.

T. K. Rogne.

(Winnipeg, Manitoba, Canada.)

Han fløi mot aftenrøden,
 en ørn så stolt og stor;
 Polarnats skygger sank så ned
 og slettet ut hans spor.
 Ei liljer og konvaller,
 ei noget monument,
 skal smykke graven som han fandt
 da færden den var endt.

Men dypt i folkets hjerte
 en bedre lund vi vet,
 hvor immorteller spirer frem
 av kjærlighedens sæd.
 Av disse vil vi binde
 en tåredugget krans,
 for ham som alltid virket har
 til norrøn ros og glans.

Og Klodens begge poler
 hans bautastene er.
 Der står hans navn til evig tid
 med gyldne runers skjær.

Vi kalder ham vor egen,
er stolt av blodets bånd,
selv om han hører verden til
i gjerninger og ånd.

Og derfor deler verden
idag med oss vort savn.
Og blotter hodet for det flag,
som vaier for hans navn. —
Det flag med blåhvitt kors i,
han selv har heist et sted,
hvor ingen før har sat sin fot
og ingen tar det ned.

Franklin Pettersen.

(«Nordisk Tidende», Brooklyn, U. S. A. 31/12 1928,
nr. 50.)

En tindrende sol gav ham stråler i død,
han kviler fra strid og fra kav.
Fra pol og til pol står folks hjerter i glød
ved tanken om det, som han gjorde og gav.

Han ærlig gik frem, og kamplysten luet,
han forsket og fandt, ei motstand ham kuet;
ti han døbtes i nordlys på glitrende is
i stilhed og høitid, — fik kraft og blev vis.

En mand iblandt mænd, — en helt iblandt helte, —
et foster av vikingeånd;
en mand, som var ven, når faren sig meldte
og truet en uven med iskolde hånd.

I Amundsens liv så vi dådrigt virke;
 i Amundsens død så vi nobel styrke.
 Det er glorie om navnet især da fordi
 han gjorde det største — det at tilgi.

Olaf Berild.

(«Minneapolis Tidende», Minneapolis, U. S. A. 20/9 28, nr. 38.)

Hvor isfjelle kneiser i månelysets prakt
 der, mektig rundt graven, står isflåten vakt,
 mens koret fra Nordhavets veldige drønn
 nu synger til hvile en vikingesønn.

Erobringens heder i livet han fikk
 dog seiret han størst da i døden han gikk;
 historien lyner med ildtendte ord:
 «Han ofret sitt liv for en sviktende bror.»

All verden nu sørger ti høvdingen falt
 sin livsgjerning fremmet til livet det gjaldt;
 han spillet med døden, tilsist fant sin grav
 derute på uvissnets bølgende hav.

Han fikk ei hvile i fedrelands jord
 ei graven blev smykket med blomstrenes flor
 ei vaier det flag som han hedret så stort, —
 slik måskje han ønsket å gjemme sig bort. —

Nu høvdingen stille til hvile er lagt
 hvor nordstjernen glitrer i nordlysets prakt;
 Hans navn vil stråle i gloriens glans
 og bindes en hedrens uvisnelig krans.

Gyda Christophersen.

(«Washingtonposten», Canada, 26/10 28, nr. 25.)

I norskarnes präktiga hufvudstad
 man samlats en dag till fest,
 där Amundsen, främst i de tappras rad,
 var hyllad som hedersgäst.
 Där talades många berömmande ord
 om bragden och modet i höga nord:
 man läppjade vin och man skämtade lätt
 på Oslos förnämna bankett.

Då trädde i salen en hög gestalt,
 med uro i gest och blick,
 på festliga gruppen föll blickan kallt
 från man och til man den gick.
 Det mörktes en storm i den ökandes håg
 och alvaret tungt på hans panna låg
 han sökte den störste bland härdade män
 — och dröjde hos Amundsen.

Han talte med stämman som känsligt ljud:
 «et budskap av vikt jag bär
 det stolta «Italia» bragts i nöd
 och världen bekymrad är.

Nu tarfvas en man med heroernas mod
att rädda de slagna från dödens flod:
Nobile är i fara, om räddning os ber,
regjeringen tror på er.»

Då tystnade glammet och kind blef blek
nyss purprad af vinets kyss,
och mången en kämpe i hast blef vek
som känt sig så tapper nyss.
Men Amundsen reste sig, mäktig och hög,
hans drömmande blick öfver salen flög —
«Hvad plikten befaller bör ingen försmå,
nåvel, jag vill genast gå.»

Då hördes af jubel en storm, ett dån
som bröt gjenom salen fram:
«Hurra för vår freidade, store son,
en ättling af ädel stam.
Må nornan beskydda hans farliga färd
til fasornas rike och dödens värld
och må han som segrare komma igen
hurra för vår Amundsen.»

Så slutade gillet och hjälten log,
han hadde blot mod som sköld,
men steg på sin örn och sin riktning tog
mot dimmor, mot natt och köld.
Men blott för att fälla sin härskarsglaf —
nu sofver han tungt i en iskall graf,
där stormarne sjunga med hvinande dån
Te Deum för Norges son.

Karl Hellberg.

(Svenska Tribunen — Nyheter, Chicago, nr. 37, 12/9 1928.)

Nu stivner polarhavet.
 Nu stenges råk og sund.
 Om helters leie bygges sarkofag
 ei viet jord blev dække;
 ei blomst i løvrik lund,
 ei blev de svøpt i sine hjemlands flag.
 Men ind i slekters minde vil de svøpes
 om aldrig deres kolde leie røpes.

Nu rækkes fanen til den nye slekt;
 det dådens merke som i strid kun væves.
 Det merke skal ei vaie over slekt
 og vaklende, men kun for mandsmot hæves.

Carl Pedersen.

(«Grand Forks Skandinav», U. S. A. 11/1 1929, nr. 14.)

SOUS LES ÉTOILES

La mort sera facile pour hommes
 qui ont vécu purement, et comme
 les héros — sous l'étern étoiles. —
 Ces hommes qui dorment dans la mer
 là-bas en glace polaire
 vivaient victorieux
 mouraient glorieux
 — sous les étoiles —

(Døden blir lett for menn
 som levet rent, og som helter
 — under de evige stjerner —
 De menn som sover i havet
 deroppe ved polarisen
 i livet seirende
 og døende ærefullt
 — under stjernene —)

Fridtjof Aas.

(«Tromsø» 14/9 1928, nr. 216.)

Eit stjerneskot rann over pol og hav
 lyste og brann som fosfor og rav
 — verda stod still og såg.

Ei storelv fossa der andre rann
 eit kjempekvad lyfte seg høgt over land
 — verda stod still og lydde.

Storelva fossa og fann sin os
 Ishavet sløkte sitt stjerneljos
 — verda står still og sturer.

Lagnaden la sine løynde råd
 nornene kappa den gylne tråd
 — verda står still og sturer.

Landet ditt snur seg og ser mot nord,
 syrgja sitt tap som ei sonlaus mor
 — Landet ditt står og græt.

Hausten seg anker og syrgjer med
 nå græt som for Balder båd' stein og tre
 — Landet ditt står og græt.

Svåva.

[fru lærar Haakon Rusten, Sarpsborg].

(Prenta i «Austland», Hamar 8/11 1928.)

Sålenge vor klode går rundt om solen
 sålenge som solen har varme å by,
 sålenge som mennesker lever på jorden
 vil minnet ved dag og ved gry
 nevnes påny og påny
 de vågsomme ferder mot polen —
 mot polen lengst der i sør,
 passagen i vest og passagen i øst. —
 For nordmenn verden rundt det er en trøst
 å minnes *Roald Amundsen*, som nu er død
 — og vite at hans livsverk aldrig dør. — —

Gunnar Nergaard.

(I manuskript.)

Chile S. A.

Nu bryter kanskje storm og kav,
 — nu hvisker det i bleke netter
 omkring en ny og ukjent grav
 etsted på Thules hvite sletter. —

— — —

Der strøk et bud langs dal og hei
 der skar et skrik fra folk i fare — —
 Han svarte enkelt «Right away» —
 og stammens vilje stod bak svaret.

Han lystret helt til siste gang
 den sterke røst fra uværsbrynet
 der suser som en Bardesang
 fra hedenold i nordmanns-lynnenet.

Han lo av varslets hese ravn,
 — han satte dristig alle klute

— — —

og atter står mot ukjent havn
 for siste gang hans stolte skute.

Men svakt i demringsglansen går
 en selsom sang i slettens vinde,
 de dikter gjennom tusind år
 på skjønne myter om hans minde.

[Fritt efter engelsk tekst av

J. Warren Harper,
 ved O. H.]

301 MINNEDIKT
TIL ROALD AMUNDSENS ÆRE

SAMLET AV OLAF HANSEN

Stjerne * ved registret tyder at kvæde er pryda med bilete, målarstykkje eller foto av Roald Amundsen, eller bilete av ymse hendingar i hans liv.

Alle de menn som er blitt et kor. Tidens Tegn, Oslo, 7/9 28, nr. 209.
Gunnar Reiss Andersen.

At det soleis skulde enda. Kongsberg Dagblad, Kongsberg, 14/12 28,
nr. 95. B.—n.

Alt er nu stille i de øde egne. Nordisk Tidende, Brooklyn, U. S. A.,
27/12 28, nr. 52. Johan Fredrik Bockhon.

Atter en gang fikk gamle Mor Norge. Morgenavisen, Bergen, 5/7 28,
nr. 154. Ester Sjøstrøm.

Atter faldt en kjempestamme. Karmøy-posten, Kopervik, 3/9 28, nr.
103. Sigurd Johannesen.

Atter faldt på gjernings mot. Bergens Tidende, Bergen, 31/7 28, nr.
171. C. T.

Amundsen, long lamented — vale. Aftenposten, Oslo, 1/12 28, nr. 633.
T. Mc. Caul. (Forfatteren er australier.)

Aus Nord fern tönt ein Entsetzens Schrei. Aftenposten, Oslo, 14/12 28,
nr. 633. Reinhold Opper. (Forfatteren er tysk flygar.)

**Båtane mange stemmer mot nord.* Østlendingen, Elverum, 14/12 28,
nr. 293. Haakon Garaasen.

**Blåkvite kvite kors ved kvar ein pol.* Norig, Skien, 14/12 28, nr. 292.
T. S.

Blank som stålisen blå. Tiden, Arendal, 8/9 28, nr. 210. Torgeir Øy.

Candide revì che dormite a lato. Mario Cristofari, Vicenze, Italia.
(Stort dikt i bokform, 55 sider oktav. 320 femlina vers. Um-
skrive til fransk av Pierre Ronzy. Boki er vigsla granskåren
Richard E. Byrd og polfararane Roald Amundsen og Scott
(engelskmann). Bak i boki er 10 s. 8vo med noter på fransk.)

- **De reiste sig de kjemper.* Tromsø Stiftstidende, Tromsø, 14/18 28, nr. 146. J. G.
- **Den første mand på dæk var du.* Jul Ombord. Oslo, Julehefte 1904. Audun Hiermann.
- Den hugstore ørn sig svinger.* Lofotposten, Svolvær, 14/7 28, nr. 120. Erling Nicolaysen.
- Den ottende mars nitten hundred og tolv.* Gudbrandsdølen, Lillehammer, 14/12 28, nr. 291. B. Narvesen.
- Den største forsker Gud gav vårt land.* Skandinaven, Chicago, U. S. A., 9/10 27, nr. 41. H. O. Huseby.
- Der er et tågeslør for moder Norges øie.* Bergens Tidende, Bergen, 27/10 28. J. Westerling.
- Der isen går i kjempedronn.* Lødingen Avis, Lødingen, (ved avdukinga av Amundsen-minnet i Tromsø). Oscar Norden.
- Der fløi et navn om jordens rund.* Tidens Tegn, Oslo, 17/5 26. Rudolf Mjølstad.
- Der går et stille tog, det teller millioner.* Aftenposten, Oslo, 16/7 28, nr. 354. Vally Sejersted.
- Der hørtet et nødrep fra isens land.* Fremskridt, Skien, 14/12 28, nr. 293. N. J. Fredriksen.
- Der kom et bud fra det høie nord.* Grimstad Adressetidende, Grimstad, 15/9 28, nr. 106. Birger Moholt.
- Der lød en gang et dådrikt sagn.* «Tiden», Arendal, 16/10 28, nr. 242. J. Guttorm Sagenes.
- Der lyste en stjerne fra pol til pol.* Det nye Møre Tidend, 20/12 28, nr. 98. Karl A. Hoel.
- Der rapa eit stjerneslott nordpå ei natt.* Fjell-Ljom, Røros. 14/12 28, nr. 143. Leiv Nutheim.
- **Der sank en tyngsel i vårt sind.* Aftenposten, Oslo, 14/12 28, nr. 633. Rolv Thorkildsen.
- **Der senket ingen faner over grave.* «Stavangeren», Stavanger, 3/9 28, nr. 204. G. H.
- Der skal reises et minnesmerke.* Aftenposten, Oslo, 21/9 28, nr. 478. Frimann Clasen.
- **Der skinner ei sol og der glitrer ei bre.* Agder, Flekkefjords Tidende m. fl. 14/12 28, Christiansands Tidende, Kristiansand 14/12 28 nr. 292. M. R. (Martin Rødland.)
- Der skrek en fugl over øde hav.* Fremad, Bergen, 25/10 28, nr. 22. Halfdan Hamre. (Ogsø prenta i boki: «Blanke våpen» s. 24.)
- **Der slo et mektigt flammehus.* Aftenposten, Oslo, 15/10 28, nr. 523. Ove Gude Furu.

- Der styrde ei skute i nordvesterveg.* Jarlsberg og Larviks Amtstidende, Holmestrand, 14/12 28, nr. 294. O. M.
- **Der uppe på Polen det Eventyrland.* Norig, Skien, 5/1 29, nr. 4. e. —s.
- **Det adelsnavn som bærer og bar.* Smålenenes Amtstidende, Halden, 13/12 28, nr. 290. Jac. Roll Rogge.
- Det bæres hit av vindes kalde bitre sang.* 14/12 28. Nils Lamberg. (16 år.) (Etter manuskript.)
- **Det dirra eit rop yver Norigs land.* Fjell-Ljom, Røros, 5/9 28, nr. 101. Olav Øyom.
- Det blå og kolde hav.* Jarlsberg, 4/9 28. Morten Ringard.
- Det blåste til rykande storm.* Aftenposten, Oslo, 10/9 28, nr. 458. Alf Hendrikson (ogsø prenta i Aftonbladet, Stockholm).
- Det er skjærsommer og nok engang.* Nordlandsposten, 20/7 28, nr. 168. J. Gjæver (ogsø prenta i «Vesterålens Avis».)
- **Det fauk ein ørn.* Tidens Tegn, Oslo, 1926, nr. 161. Idar Handagard.
- **Det går et navn fra land til land.* «Urd», Oslo, 15/9 28, nr. 37, s. 563. Ole Bang.
- **Det går mørke sagn om havet.* Nordre Bergenhus Amtstidende, Florø, 12/12 28.
- Det gamle ravnebanner.* Dagbladet Oslo, 14/12 28, nr. 293. Johan Falkberget.
- Det går en brusen gjennom vårt bryst.* Etter manuskript.
- Det gjekk ei tidend yver land.* Minneapolis Tidende, Minneapolis, U. S. A., 24/1 28. Harald Nesse.
- **Det hende eingong at ein stortenkt gut.* (Særprent) Kristiansand, 14/12 28. S. Kvaale.
- **Det stevnet over havet en fugl mot nord.* Stavanger Aftenblad, Stavanger, 14/12 28. S. N.
- Det løftet fra Norge en jernbeslått fugl.* Adresseavisen, Trondheim. L. R. (Etter manuskript.)
- **Det stemte med din ishavsmanns sjæl.* Jul i Vesterheimen, Augsburg, U. S. A., 1928. J. J. Skardalsvold.
- **Det vandrar stjerner aust til vest.* Haugesunds Avis, Haugesund, 14/12 28. H. Skre.
- Det stormer omkring mitt navn et hav.* Nordlands folkeblad. 1/9 28, nr. 67. Erna Marie Skottestad. (Ogsø prenta i «Harstad Tidende», Harstad.)
- **Det ror ei ørn med lange slag.* Haugesunds Avis, Haugesund, 14/12 28. Theodor Hovda.

- **Det var ikke navnet ditt bare.* Glommen, Sarpsborg, 15/12 28, nr. 295.
J. K. Rye.
- **Det verk som du prøvet.* Bergens Aftenblad, Bergen, 13/12 28. N. O.
(Bladstyrar Nordahl Olsen.)
- Det var ein smågut som lengta.* Blindesakens julenummer 1929. Erik
Harildstad. (Skrive til ein minnefest på Dalen blindeskule,
Trondheim 1928.)
- Din første dåd forbauset verden.* Hålogaland, Harstad, 14/12 28,
nr. 145. A. Haugen. (På minnekvelden i Gausvik.)
- Ditt heltenavn i hver en nordmanns bryst.* Vest-Finnmarkens Folke-
blad, Hammerfest, 14/12 28, nr. 136. A. Th.
- Ditt liv er en kjede av store bedrifter.* Arbeideravisen, Oslo, 14/12 28.
William Jacobsen.
- Ditt liv var rikt og langt du kom.* «Norrøna», Winnipeg, Canada,
T. K. Rogne.
- Ditt liv var en dåd. Din vei på is og sjø.* Norsk Ungdomsblad, Oslo,
15/9 28, nr. 17. M. B. Landstad.
- **Ditt rike rakk fra pol til pol.* Nidaros ungdomsblad, Nidaros, 1928,
nr. 19. Inge Krokann.
- Dristig drog ynglingen ut på sin drage.* Nordlands nytt, 15/12 28.
A. B.
- Du bares av motorers smell.* Glommen, Sarpsborg, 14/12 28, nr. 294.
M. R. (Martin Rauan). (Brot av ei større kantate.)
- Du elsket de jomfruelige farvann.* Fredrikstad Blad, Fredrikstad, 14/12
28 nr. 292. Georg Stousland.
- Du gjorde ære av dit folk.* Møre Sosialdemokrat, 1928, nr. 146. Olga
Andersen.
- Du høvdings høvding her langt i nord.* Norig, Skien, 12/9 28, nr. 221.
Aslak Meaas.
- Du kongeørn evig er din flugt.* Nordlandsposten, Bodø, 12/9 28,
nr. 214.
- Du nordanvind på sterke vengjer.* Sunnmørsposten, 26/7 28, nr. 174.
Diktet er fyrste gong prenta i «San Francisco Examiner», U. S. A.
Til nynorsk ved Lars Hatlen.
- **Du Noregs son og gjæve gut.* «Austland», Hamar, 13/12 28, nr. 47.
Ole J. Moen.
- Du Noregs gode og berømte søn.* Tidens Tegn, Oslo, 25/8 28, nr. 198.
A. W. K.
- Du stemnde modig.* Gula Tidend, Bergen, 29/10 14. Hans Reynolds.
- Du var den beste av vor ætt.* Serprent frå minnedagen, 14/12 28 i
Farsund.

- Du ørneunge med vilje av stål.* Innlandsposten, Kongsvinger, 14/12 28, nr. 291. P. E.
- **Døden ham hentet på heltedådsferden.* Bergens Aftenblad, Bergen, 4/9 28. M.
- **Døden blir lett for menn.* Tromsø, Tromsø, 14/9 28, nr. 216. Fridtjof Aas. (Umskrive frå fransk: Sous les étoiles.)
- **Eit stjerneskot fram yver pol og hav.* «Austland», Hamar, 8/11 28, Svaava (fru Haakon Rusten, Moss).
- **Eit syrgjebod kom frå det høge nord.* Halsnøy Kloster, Lervik, Stord, Desbr. 1928, nr. 7. Bj. (Bjarne Liset.)
- En dådrik søn har hjemlov fåt.* Norgesposten. Johan Fredrik Bockhon.
- En far i bøn for elsket søn.* Bergens Tidende, Bergen. lamâ.
- En kjempefugl seilte.* Bergens Tidende, Bergen. Gunnar Berglic. (Ogso prenta i heftet «Skib o hoi» august 1928, nr. 8.)
- En mand! Et eventyr.* Illustrert familieblad, Horten, 15/12 28, nr. 50. Kristen Gundelach.
- En meteor langs himlen fór et stjerneskudd en rådvill nat.* Odd Arnesen. (På sydpolsdagen 1931.) Manuskript.
- En solfattig sommer med frysning i sinnet.* Karl Skallerud. Gudbrandsdølen, Lillehammer, 26/11 28, nr. 275.
- En tindrende sol gav ham stråler i død.* Minneapolis Tidende, Minneapolis, U. S. A., 20/9 28, nr. 38. Olaf Berild.
- **En vilje av herdet stål.* Vestfold Fremtid, Tønsberg 13/12 28 nr. 291 M. Henden og Firda Tidend, Sandane 5/2 29, nr. 10. (Fiolinisten Erling Bø, Sandefjord laga musikk til diktet.)
- Enn venter mor Norge på gutten sin.* Haugesunds Dagblad, Hauge-sund. Christine Haga. (Ogso prenta i «Kragerø Blad», Kragerø, 14/7 28, nr. 83.)
- Er me arme på gull men rike på menn.* Norig, Skien, 12/9 30, nr. 215. V. V.
- Es war ein Adler, dessen künne schwingen.* Gunnar Nergaard, Chile, S. A. (etter manuskript.)
- Et evig minne om denne mand.* Vestfinmarken folkeblad, Hammerfest, 19/12 28, nr. 138. R. A. (14 år).
- Et fattig folk, et fattig land.* Middagsavisen, Oslo, 14/12 28. N. J. Rud. (Ogso prenta i «Norske Gutter»s julenummer, Oslo, 1928.)
- Et folk i sorg speider bange over hav.* Washingtonposten, Seattle, 30/11 28, nr. 30.
- **Et folk i sorg.* «Urd», Oslo, 1928, nr. 32. Borghild Sevaldsen.

- Et folk var i nød.* Østfold Dagblad, 10/9 nr. 212. S. T.
- Et hjerteslag — og landet ligger stille.* Aftenposten, Oslo. Cläre Mjøen.
- Et kjempementument til Roald.* Washingtonposten, Tacoma, U. S. A., 26/10 28, nr. 25. Ole Hustoff.
- Et navn så varmt så rikt på klang.* Halvard Hansen. (Manuskript.)
- Et ramaskrig går lydt utover jord.* Norgesposten, 7/7 28, nr. 27. Johs. Strand.
- Et sorgens bud går over land.* Dagsposten, Trondheim, 31/12 28, nr. 213. Conrad Schm.
- Et suk fra folkehavet.* Smaalenenes Amtstidende, 10/7 28, nr. 158. Olav Torgersen.
- Fanget i isgudens Borg.* Stavanger Aftenblad, Stavanger, 11/7 28, nr. 159. Reinhold Nicolay.
- Flaget på halv, landet i sorg.* Haugesunds Avis, Haugesund, 7/9 30, nr. 209. Johanne Ferkingstad.
- Flyvende fugl i isens øde.* Flekkefjordposten, Flekkefjord, 13/9 28, nr. 108. G.sen (organist Gulliksen).
- **Forgjeves, forgjeves, de sökende skib vendte hjem.* Østlandsposten m. fl., Larvik, 14/12 28, nr. 292. Trygve Vrenne.
- For min tanke djevø han står.* Agder Tidend, Kristiansand, 14/12 28, nr. 294. G. O.
- Frå syden kom han, stemnde mot nord.* Firda Tidend, Sandane, 14/12 28, nr. 95. K. Ø.
- **Frå sør og nord, frå aust og vest.* Firda Folkeblad, Florø, 14/12 28. Ludv. Vaage.
- Frå vikingtida alt til no.* Ungdomsvenen, Sandane? Sjur Loar. Julenr. av Ungdomsvenen. (Sjur Loar = Olav A. Loan.)
- Fra den vide kampens val.* Tidens Tegn, Oslo, 14/12 29, nr. 292. Hans Hegna.
- Fra pol til pol der lyder en sang.* Bondens jul, Oslo. 1928. (Julehefte.) Rudolf Mjølstad.
- Fra yderste Norden vi hørte dit navn.* Skandinaven, Struck Aune.
- Fram stod han og navnet hans spurtes.* Vestfold, Tønsberg, 14/12 28, nr. 296. R. M. Bergh.
- «Gjøa» en sterkbygget prydelig jekt. Lofotposten, 2/9 28, nr. 153. C. H.
- Gud signe mindet om vår store opdager.* Norgesposten, Brooklyn, U. S. A., 15/12 28, nr. 50. F. C. H.

- Han fløg den gamle ørnen.* Hufvudstadsbladet, Helsingfors, Finland, 5/9 28, nr. 241. Bertel Gripenberg og Den 17de Mai, Oslo, 14/12 1928.
- Han fløi mot aftenrøden.* Nordisk Tidende, Brooklyn, U. S. A., 13/12 28, nr. 50. Franklin Petersen.
- Han hørde et naudrop.* Haugesunds Avis, Haugesund, 6/7 28, nr. 155. Torkell Grindheim.
- Han hørte at andre.* Finmark Fremtid, 13/12. Ole Guttormsen.
- Han over verden bar Norges navn.* Innlandsposten, Kongsvinger, 31/12 28, nr. 290. Ole Svendsen.
- Han kom frem vor dådsbelt, gjeve.* Tunnsberg, Tønsberg, 25/10 33. Kristian Haukedal.
- Han Roald Amundsen han var.* Sunnhordland, Stord, 12/12 28, nr. 144. T. O. U. (T. O. Ulltang).
- **Han Roald var så stor en mand.* Sydvaranger? 14/12 28, nr. 52.
- Han sover etsteds på den hårde is.* Sandefjord blad, Sandefjord, 9/8 28, nr. 197. D. B. J.
- Han var ingen mann av mange ord.* Aftenposten, Oslo, 8/9 28, nr. 245, og St. Olav, Oslo, 14/9 28, nr. 37. Theodor Caspari. (Ogso prenta i «Decorah-posten», Decorah, Iowa, U. S. A. 14/12 28, nr. 42.)
- Hans liv var dåd.* Kongsberg Tidende, Kongsberg. M. B. Landstad.
- Hans tanker gikk tidlig til ytterste skjær.* Sarpen, Sarpsborg, 28/3 31. Martin Rauan *). (Ogso prenta *) i «Hallo-Hallo» kringkastingen, Oslo, nr. 50, 1931.) (Musikk av Fritz W. Pedersen.)
- Havet i døden so byrgt gav deg handa.* Romsdalsposten, Kristiansund, 14/12 28. E. Reitan.
- Havet kaldte han som gutt.* Tromsø Stiftstidende, Tromsø 14/12 28, nr. 146.
- **Havet står inn imot odder og skjær.* «Urd», Oslo, 8/12 28, nr. 49. Julie Eger.
- Havet synger sin sørgesang.* Tidens Tegn, Oslo. Olaug Larsen Houen. (Ogso prenta i «Tvedestrandsposten», Tvedestrand, 19/12 28, nr. 101.)
- Heimsklokka ringjer signing.* Sunnmørsposten, Ålesund, 9/1 29, nr. 7, nr. 153.
- Hele verden går i spenning.* Nordlandsposten, Bodø, 3/7 28. Sigv. Karlsen.
- Hele verden ventet, vraket.* Glommen, Halden, 14/12 28, nr. 294. Dagmar Eklund.

- Helten fra pol til pol.* Glommen, Halden, 12/7 28, nr. 174. Finn Nordbye.
- Helt! Du høiler i is og sne.* Aftenposten, Oslo, 15/12 28. Frimann Clasen.
- Helt fra Polene idag vår klode.* Harstad Tidende, Harstad, 14/12 28, nr. 146. E. Gangsaas.
- Heltedøden ved å frelse folk i nøden.* Nordmøringen? 24/9 28, nr. 68. Teodor Tornes.
- Heve hovding! Vil du høyra.* Firda Tidend, Sandane, 12/12 28, nr. 98. P. M.
- Hill dig, Norges store sønn.* Norsk skoletidende, Hamar, 8/12 28, nr. 49. Trygve Rinnan.
- Hil dig Norges store søn som døde.* Agderposten, Arendal? 14/12 28, nr. 294. —a —th.
- Hil Dig, Roald, du djerveste søn.* Gunnar Nergaard, Chile, S. A. (Prenta ved ein fest i «Det norske La Plata»-samfund, Buenos Aires.)
- Hr. Roald han var sig en helt så stor.* Bergens Aftenblad, Bergen. R. H.
- **Hvad skal jeg melde dere som i gatens mørke timer.* Dagbladet, Oslo, 27/6 28. Kazimierz Wiersynski (ein namngjeten ung polsk lyriker.)
- Hvi atter i sorg, du mor som nyss.* Decorahposten, Decorah, Iowa, U. S. A. Aug. H. Norton (skrevet til Roald Amundsen, tileigna Ben Eielson).
- Hvor blev du av.* Nordlands Nytt, 12/7 28, nr. 55, Sigurd Blix.
- Hvor isfjelle kneiser i månelysets prakt.* Washingtonposten, Seattle, Canada, 20/10 28, nr. 25. Gyda Christophersen.
- **Hvor sydkorset flammer om snedekt pol.* Morgenavisen, Bergen, 14/12 28 og i Norsk Skoletidende, Hamar, 15/12 28, nr. 50 og i Skolebladet 15/12 28, nr. 50. Gerh. Haaland.
- Hvör flygur upp um jökulsrond.* Hans A. Djurhuus. (Prenta i «Sjómannsrimur». Torshavn, Færøyan 1925, s. 62.)
- Idag er verdens øine atter vendt mot norden.* Christiansands Tidende, Kristiansand S., 20/12 28, nr. 303. N. Ingemann Kile.
- **I dag held Noreg minnefest.* Agder Tidend, Kristiansand S., 14/12 28, nr. 294. O. Hauso.
- Idag vil vi hylde dig Roald.* Bergens Tidende, Bergen. Harald Hope. (Ogso prenta i Haugesunds Dagblad, Haugesund 16/7 28. Amundsens 56-årsdag.)
- I fra pol til pol.* Tidens Tegn, Oslo, 14/5 26, nr. 110. Ove Gude Furu.

- I hverdagen ofte det hender.* Rjukan Dagblad, Rjukan, 14/12 28, nr. 289.
- **I is og snø og hav.* Unglyden, Voss, 13/9 28, nr. 35. Thv. Halvorsen (Sand).
- I Islag og Taage.* Politiken, København, Danmark. Johannes Wulf. (Prenta også i Glommen, Sarpsborg, 18/6 28, nr. 149.)
- Ikaros stunde i Minosborgi.* Gula Tidend, Bergen. Olav Gullvaag.
- **I langfart de for.* Nordlandsposten, Bodø, 14/12 28, nr. 296. Håkon H. Evjenth.
- I mindets stille stunde.* Frå eit serprent på gatone i Bergen 1929. Forfattaren ikkje namngjeven. Titelen: en Mindesang om Norges store søn Roald Amundsen.
- Imot Svalbard de flyver.* Norgesposten, Brooklyn, U. S. A., 5/12 28, nr. 50. M. S. J.
- **Ingen jubel klinger.* Stavanger Aftenblad, 16/7 28, nr. 163.
- I nitten hundre og totifem «nr. 25» førte Roald hjem.* I «Norge, tidskrift om vårt land» nr. 38 1928. Forf. ukjent.
- I kamp og seir.* Nordlands Nytt, 17/7 28, nr. 56. Bj. R.
- I norskearnes præktige hufvudstad.* Norgesposten, Brooklyn, U. S. A., 5/12 28, nr. 50. Karl Hellberg.
- I sin tåkeheim.* Bergens Tidende, Bergen, 20/10 28. Aasulv Stave.
- Italia den fløi mot nord.* Vestkysten, Tacoma, Canada, 9/11 28, nr. 44. T. Falk.
- **I ungdoms år han drøymde.* Karmøyposten, Kopervik, 14/12 28, Hans Tunge.
- I vest — i sud — i aust — i nord.* Av Geir Tveit. (I manuskript. — Opera i fire bolkar. Skal først fram hausten 1942.)
- Into a voiceless arctic night.* Tre friend vol., U. S. A., 1928, Vol. 5, nr. 9. Vilhelm Pettersen.
- Its walls with timeless rime are white.* New York Times, U. S. A. J. F. (skrive i New York 2/9 28, prenta i Bergens Aftenblad 13/12 28.)
- Jeg gik der alene og ruslet omkring.* Tiden, Arendal? 18/12 28, nr. 295. Kristian Oslo.
- Jeg ser mot himlen langt i nord.* Hilsen fra Fedrelandsringen, Hamar, 1928, nr. 5 og 6. Bjørn fra landet (Oscar Bjørnstad). Også i* «Nationen», Oslo, 3/7 28, nr. 152.
- Jorden var engang så stor.* Asker og Bærums Budstikke, 2/1 29. L. K. Jac.

- Jordomseiler—havbetvinger.* Polarårboken 1937. Skrevet til avsløringen av monumentet over Roald Amundsen på Tromsø 16. juli 1937. — Odd Arnesen.
- Jætterne bindes og flagene sænkes.* Aftenposten, Oslo.
- Kalde stjerner lyser.* Sunnhordland, Stord, 6/2 29, nr. 15. Grim Toen.
- Kvar vart det av vikingen?* Norig, Skien. 17/12 28, nr. 294. Johan Austbø.
- Kven var det som siglde i ishavsbrann.* Bergens Tidende, Bergen, Georg Mydland.
- Landet over der spørres idag.* Bergens Tidende, Bergen. —I.
- **Langt nord i ishavs susen.* Norsk Jol, Bergen, Julhefte 1928 og Porsgrund Dagblad, 14/12 29, nr. 293. Hans Reynolds.
- Latham, høit du svevte.* Nordisk Tidende, Brooklyn, U. S. A., 20/12 28. Hanna C. Bugge.
- Latham! Latham! Hallo! Hallo!* Agder og Flekkefjordstidende, 14/12 28, nr. 147. O. S.
- Lengst mot sør og lengst mot nord.* Nordtrønderen, Namsos, 14/12 28, nr. 146. Vidar.
- **Lever du ennu? Eller har døden.* Politiken, Kjøbenhavn, Danmark, 10/7 28, nr. 280. Magnus Bentson.
- Lonely and legendary he went.* Nordisk Tidende, Brooklyn, U. S. A., 27/12 28, nr. 52. Joseph Auslander.
- Med Roald Amundsen i syd og nord.* Tegnet og fortalt av H. Tolstad.
- Med Amundsen, Dietrichson.* Bergens Aftenblad, Bergen, 3/7 28. M.
- **Me er eit lite land og folk.* Den 17de Mai, Oslo, 14/12 28, nr. 292. Kristian Vigdal.
- **Med sorgmild hug me minnest han.* Inntrøndelagen? 14/12 28, nr. 146.
- **Me nemner eit namn som med fegnast ved.* Unglyden, Voss, 20/12 28, nr. 49. Johs. Væhle.
- Menneskevrимlen steiler.* Rjukan Dagblad, Rjukan, 3/9 28, nr. 202. O. R.
- Me samlar oss um deg idag.* Sogns Tidende, Sogndal i Sogn, 15/12 28, nr. 95. Alv Strand.
- Mor! Du som vugger din smilende gut.* Haugesunds Dagblad, Haugesund, 14/12 28, nr. 292. Carl Pedersen.
- Mor Norge en søn oppfostret har.* Haugesunds Avis, Haugesund, 16/8 30, nr. 190. Alfred Farstad.
- Mor Norig har fostra mangein gut.* Vesteraalen «Sortland», 14/12 28, nr. 106. Ludv. Selnæs.

- Mot Antarktis ukjente isbrø du droges.* Minneapolis Tidende, Minneapolis, U. S. A., 24/1 29. Jersing Thompson.
- **Mot fædres djerve eventyr.* Christiansands Tidende, Kristiansand, 14/12 28, nr. 292. A. Klep. (Også toneprent «Polsangen». Musikken av A. Salvesen.)
- **Mot himlen steg du høiere enn høit.* Laagen m. fl., Sarpsborg, 14/12 28, nr. 292. Fremskridt, Skien, 14/12 28, nr. 293. Hans Jacob Røgler.
- Mot ishavet drog din forskende aand.* Washingtonposten, Seattle, Canada, 26/10 28, nr. 25. Adolf Mosheim.
- Mot ishavstrendene trådde.* Den 17de Mai, Oslo, 14/12 28 og Midnattsol, Harstad, 6/12 28, nr. 29. Hans Eidnes.
- Mørke, mørke ruger over land.* Rogaland, Stavanger. Vilh. Bergsagel.
- Nordan ur høfum ber någust i fang.* «Island», Reykjavik, Island, 1/12 28, nr. 41. Jochum M. Eggertson.
- Nordvest-Passagens grunder og krappeste sund brøt du vei.* Gunnar Nergaard, Cile, U. S. A. (Etter manuskript.)
- Noreg gav frå Arilds år.* Velgeren, Gjøvik, 15/12 28, nr. 292. Ole Haugen Flermo.
- Noregs ungdom stod og stirde.* Agder, Arendal? 21/12 28, nr. 150. G. Bjørkelid.
- Norge sänk dit dyre flag.* Bergens Tidende, Bergen, 13/12 28. Theodor Engebøe.
- Norge sänk i sorg dit merke.* Christiansands Tidende, Kristiansand S., 14/9 28, nr. 215. Casper Tranberg.
- **Norrønamerket på løftet pande.* Hålogaland, Harstad, 17/12 28, nr. 146. Harald Brun Alsaker.
- Norrønns skjoldklede drager.* Haugesunds Dagblad, Haugesund, 5/1 29, nr. 4. Carl Pedersen.
- Norske hjerter banker tungt idag.* Norsk ungdomsblad, Oslo, 7/7 28, nr. 13.
- Norske mand kirkeklokker ringer.* Gjengangeren, Horten, 14/12 28. A. H. A.
- **Nu bryter kanskje storm og hav.* Tromsø, Tromsø, 14/7 28, nr. 171. J. Warren Harper.
- Nu nevnes atter rundt den vide verden.* Bergens Tidende, Bergen, 16/7 28, nr. 158. Godtfred Stang Bruland (skrive i Ewanston, Illinois, U. S. A.)

- Nu stivner polarhavet.* Haugesunds Dagblad, Haugesund, 25/10 28, nr. 249 og i Grand Forks Skandinav, U. S. A., 11/1 29, nr. 11. Carl Pedersen.
- **Nyss tapte folk og land en søn.* Vikings medlemsblad, Bergen, Julen 1928. O. L. (Olaf Lie).
- Nyst tok han ut for å granske vår jord.* Gula Tidend, Bergen, 16/7 25. G. M. Skodvin. (Etter nordpolsferdi 1925.)
- Og det var Roald Amundsen.* Decorahposten, Decorah, Iowa, U. S. A., 14/12 28. Fredrik Voss Mohn.
- O, Nordishav du stolte hav.* Tromsø, Tromsø, 14/12 28, nr. 293. Paul Bjørvig.
- Overalt hvor pliktens banner går.* «Sjøfuglen», Oslo. Julehefte 1928. (Diktet hev på annen side vakre minneord.)
- **Over os flammer det evige bål.* Smålenenes Amtstidende, Halden, 3/7 28, nr. 152. Bjarne Dietz.
- **Over vandet ruger tåken.* Sandefjords blad, Sandefjord, 14/12 28, nr. 313. Bjarne Aagaard.
- På odelsgård med husbonds rett.* Glommen, Sarpsborg, 17/12 28, nr. 296. Bjarne Dietz.
- På stålvinger fløi du Pollandets søn.* «A»-magasinet, Oslo, 1928. Sigrild Hougård (16 år). (Ogso prenta i «Lillesandsposten» 1928.)
- På veiløse vidder drog Amundsen ut.* Minneapolis Tidende, Minneapolis, U. S. A., 20/1 29, nr. 1. Gilbert O. Ousdal.
- Polnatten strekker sin isarm mot landet.* Bergens Aftenblad, Bergen, B. søndagsmagasinet, nr. 50 1928. Erling Nordahl.
- Polørn søkte du hjem.* Morgenavisen, Bergen, 9/8 28, nr. 184. A. O. J.
- Ran har kåret sin brudgom.* Skandinaven, Chicago, U. S. A., 15/5 32, nr. 20 A. Ruby L. Hull.
- **Roald Amundsen! Det stolte navn.* Varden, Skien, 14/12 28, nr. 293. J. K.
- **Roald Amundsen manden blandt alle.* Oslo. 16/1 29. Av Carl Kaas. Musikk av Alf Peaters.
- Roald Amundsen reiste.* Vestfold, Sandefjord, 14/12 28, nr. 296. Unn Garborg Kolohoff (11 år).
- Roald Amundsen marsch.* Toneprent, Oslo, 4/6 30. Carre Meinah-Sense.
- Roald Amundsens glimrende dåd.* Nordre Trondhjems Amtstidende, Levanger, 15/12 28. Ing. A. Skjerve.

- Roald Amundsen i rekkju kaldi.* Løgrjetta, Reykjavik, Island, 19/12 28. P. G.
- Roald Amundsen, Noregs gut.* Gudm. Skodvin (etter manuskript. Framfyre 2dre polferd 1926).
- Roald! No er det godt å hava.* Gudm. Skodvin (etter manuskript. Siste ferd med «Latham» 1928).
- Roald! Dig hilser.* Haugesunds Avis, Haugesund. C. F.
- Roald, du sterke, Norigs pryd og ære.* Firda Tidend, Sandane, 14/12 28, nr. 85. Otto Huseklepp.
- Roald, hvor er du nu?* Østlandsposten, Larvik. Per Hansen (12 år).
- Roald — kvifor blir du så lenge der oppe.* Stjørdalingen, 13/12 28. Birger Sonstad.
- Roald Amundsen han skal.* Tromsø, Tromsø, 14/12 28, nr. 293. M. M.
- Roald Amundsen lyr dit navn.* Romsdalsposten, Kristiansund. Knut Gimnes (etter manuskript).
- Roet har sig helten, ishavs-admiralen.* Karmøyposten, Kopervik, 13/7 28, nr. 81. Johanne Ferkingstad.
- Ropet ifra polens vidder.* Ørsta Avis, 27/7 28. Anders Gil (ogso prenta i «Dagen», Bergen).
- **Så gik et liv tilspilde.* Bergens Tidende, Bergen, 3/9 28, nr. 200. A. B.
- Så lenge vår klode gå rundt om solen.* Gunnar Nargaard, Chile, S. A. (etter manuskript).
- Så sterkt et skudd av Norrøna-stammen.* Drammens Tidende, Drammen, 13/12 28, nr. 305. (Tormod Skatvedt, Stabekk.)
- Se der stråler en sol.* Kragerøposten, Kragerø, 17/6 29, nr. 67. Ove Gude Furu.
- Skal vi da tro at Norges djerne søn.* En fra Norge der nord. K. Thv. Dreyer. Manuskript.
- So f auk han Roald hin rake.* Gula Tidend, Bergen, 15/9 28. O. G. (Olav Gullvaag).
- So hev me høyrte frå gamal tid.* Vossingen, Voss, 12/12 28. L. A. Vik.
- So kom du då att, Roald.* Gudm. Skodvin (etter manuskript. Etter andre polferdi).
- So «skaal» Roald Amundsen.* Nordisk Tidende, Brooklyn, U. S. A., 6/9 28, nr. 36. (Ogso prenta i Bergens Aftenblad, Bergen 13/12 28.)
- Som hardhaus viking lagde du ut.* Sunnmørsposten, Ålesund, 10/9 28, nr. 214. Olaf Børve.
- Som ei stjernesol frå pol til pol.* Torgeir Magestad. (Diktsamlingi «Vardeljos» 1937, s. 26.)

- **Som trekkfugle stevner de summende fly.* Sogningen Sogndal, Sogn, 22/6 28, nr. 49.
- Som ørnen hevet du din viljes vingepar.* Inntrønderen? 14/12 28, nr. 146. Louis Kvalstad.
- **Sov Roald Amundsen der hvor du hviler.* Teledølen o. fl., Notodden. 14/12 28, nr. 293. M. B. Landstad. (Ogso prenta *) i «Norgesposten», Brooklyn, U. S. A., 15/12 28, nr. 50 og i «Norges Handels- og Sjøfartstidende», Oslo 1928.
- Sov Roald Amundsen, tro til det siste.* Arbeideravisen, Trondheim, 14/12 28. Eilif Kolsrud.
- Sorrigfylt og tungt vi venter.* Østfold Dagblad. 29/6 28, nr. 151. J. Speidende mot is i øst. Tromsø, Tromsø, 30/7 28, nr. 176. Frithjof Aas.
- Steg der en ungørn på brede vinger.* Østlendingen, Elverum, 14/12 28, nr. 293. Hans Rusten.
- Stjernerne er.* Adresseavisen, Trondheim, 4/9 28, nr. 207. Jean Føyen (etter manuskript).
- Stolte ørn, min tapre landsmann.* Morgenbladet, Oslo, 2/7 28, nr. 204. M. W. (Skrive i Helsingfors, Finnland juni 1928.)
- Store bragder fekk du gjera.* Gudbrandsdølen, Lillehammer, 14/12 28, nr. 291. Einar Hovdhaugen.
- Storskogen falder på skaperens ord.* Bergens Tidende, Bergen, 26/9 28, nr. 220. George Dahl.
- Storørna lettar i ishavsol.* Gula Tidend, Bergen, 2/5 25, nr. 19. O. G. (Olav Gullvaag.)
- Stille, stille, Norges største sover nu sin sidste søvn.* Vestfold, Sandefjord. T. J.
- Større hæder ingen vinder.* Vestkysten, Tacoma, Canada, 5/10 28, nr. 39. B. Norstad.
- **Sørgemarsch til minde om Roald Amundsen.* Bergen, 21/12 28. Dagbarth Stafseth.
- Set my prov for the face of the world.* Norgesposten, Brooklyn, U. S. A., 28/12 28, nr. 52. Cannon Harrower (pastor).
- Somewhere amid majestic vastnesses.* Skandinaven, Chicago, U. S. A., 28/12 28, nr. 52 A.
- **Tilhavs me finn vel einstad land.* Sunnmørsposten m. fl., Ålesund, 14/12 28. Anders Hovden.
- Til Norges dal og fjelde.* Østlandsposten, Larvik, 13/12 28, nr. 291. Ivar Amundsen.

- Til Roald Amundsen idag.* Nordisk Tidende, Brooklyn, U. S. A., 27/12 28. O. C. Weidemann.
- **Til stilslegefesten me stemmer idag.* Fjell-Ljom, Røros, 14/12 28, nr. 142. Eystein Eggen.
- Tog frem da minners æresvakt.* Haugesunds Avis, Haugesund, 14/12 18. Otto Emil Olsen.
- **Tro mod sin frænde, sin fiende god.* Politiken, Kjøbenhavn, Danmark, 14/12 28. Harald H. Lund.
- Tungt vil flagget henge.* Haugesunds Dagblad, Haugesund, 6/7 28, nr. 155. Carl Pedersen.
- Tei hæfð i aðeins hafsangin köld.* Visir, Reykjavik, Island, 19/1 29. Richard Beck.
- The flag of Norway droops.* Nordisk Tidende, Brooklyn, U. S. A., 20/12 28, nr. 51. Elizabeth Bull.
- They are but few.* Minneapolis Tidende, Minneapolis, U. S. A., 20/9 28, nr. 38. Johan G. R. Bauer.
- **Tænk dig en isørken oppe ved Polen.* Skandinavens husbibliotek, Chicago, U. S. A., 21/9 28, nr. 38. O. Nielsen. Prenta i mange amerikanske blad. T. d. i «Duluth Skandinav», «Grand Forks Skandinav».
- Ukjendt fugl fra ukjent land.* Gjengangeren, Horten. Henrik Nødvedt (etter manuskript).
- Under florumviklet fane.* Bergens Aftenblad, Bergen, 13/12 28. M.
- **Vår kjære Roald Amundsen.* Sunnmørsposten, Ålesund, 13/8 28, nr. 189. Mina Velle.
- Våre alvorstanker hever.* Menneskevennen, Oslo, 13/10 28. Anne Martinsen (skrevet i New York septbr. 28).
- **Ved din berømmelse.* Bergensguttene, Bergen, Des. 1928, nr. 12 og Bergens Tidende, Bergen 21/7 28, nr. 163. Alf Sørensen.
- Vemodsfult idag ut over landet.* Dagsposten, Trondheim, 14/12 28, nr. 296. Johan Fredrik Bochkon.
- Vemod tungt vort sind omhyller.* Duluth Skandinav, Duluth, U. S. A., 9/11 28, nr. 28. Andrew E. Storm.
- Vidfløyde kvassøygde høvding er faren.* Karmøyposten, Kopervik, 17/9 28, nr. 109. L. Budal.
- **Vidrøsen for han.* Gula Tidend, Bergen, 13/12 28. (Olav Gullvaag.)
- **Vi fik et hårdt og særbitd land.* Tidens Tegn, Oslo, 14/12 28. Olaf Benneche.

- **Vi finder småkryb døde på vår vei.* Politiken, Kjøbenhavn, Danmark, 2/9 28. Harald H. Lund.
- Vidden er stille, den synkende dag.* Socialdemokraten, Kjøbenhavn, Danmark, 2/9 28, nr. 243. J. Anker Paulsen.
- **Vi kan ei tro, at du er død.* Folkets ven, 22/9 28, nr. 38. J. F. (Julius From).
- Vi kan ikke tro at du er død og borte.* Haugesunds Dagblad, Hauge-sund, 15/7 28, nr. 154. Harald Hope.
- Vikingeviljen, vikingemodet fylgte dit bryst.* Tidens Tegn, Oslo, 14/12 28. Georg Krebs.
- **Vi leser om nordmenn i gamle dage.* Lofotposten, Svolvær, 13/12 28, nr. 224. Lars Midbøe.
- Vi minnes dig du norske søn.* Smålenenes Socialdemokrat, 14/12 28, nr. 292. Am. H.
- Vi minnes idag det stolteste navn.* Sunnmørsposten, Ålesund, 14/12 28 og Aalesunds Avis, Ålesund, 14/12 28, nr. 293. Eug. Hatlemark.
- Vi mænd som vandrer trygt på rolig ager.* Politiken, Kjøbenhavn, Danmark, 6/8 30, nr. 307. Tom Kristensen. (Amundsen sit navn er nemnd i eit vers, det 4. Diktet ellest er til dei svenske flygarane Einar Lundborg¹ og Birger Schyberg.)
- Vi møtest i takkemd.* Orkmannen, Svorkmo, 2/1 29, nr. 1. P. Å. G.
- Vi ved ei sikkert hvor du er.* Innherreds Folkeblad, 17/8 28, nr. 65. O. M.
- Ørnen.* Arbeideravisen, Oslo, 17/7 28, nr. 164. Karl Johansen. (En ørn skal sveve over dal og fjell.)

¹ Lundborg reddet Nobile 1928 og Schyberg Lundborg.

MANNEN SOM HAR SAMLET
FLERE HUNDRE MINNEDIKT OM
ROALD AMUNDSSEN

SELVLÆRT BOTANIKER, BOKSAMLER,
NATURFREDER M. M.

AV ODD ARNESEN

Olaf *Hanssen!* Et godt borgerlig navn i likhet med Fred. Olsen og Nils Larsen. I et glimt har en Olaf Hanssen i noen diktlinjer av Hans Aarnes, i et festskrift som blev trykt i 1933 og da blev gitt ut til hans ære — viet botanikeren, boksamleren, ildsjelen i så mange tiltak:

Ei vidfør ånd,
ei nyttig hand
som mykkje rekk
på sjø og land.
Du skriv og skriv
so bøker driv
i tylftevis ifrå ditt bord.

So dreg du ut på sankarferd
og hentar blomar her og der.
Og gamalt finn av ymse slag,
um gløymt og løynt
og ille røynt,
du dreg det fram i ljøs og dag.

På Bjørnøy grov du stein og kol,
Andrée du fann der nord med pol.

Helt siden Olaf Hanssen var liten gutt, har han vært glad i blomster og planter. Hjemme i Hegglandsdalen ved Bergen samlet han planter og i konfirmasjonsalderen hadde han allerede et ganske anselig herbarium, særlig av hjembygdens flora. Han holdt på å glemme bort hele stasen inntil han i 27-årsalderen kom til Stord kisgruber som materialforvalter. Der traff han sammen med en grubearbeider som også bedrev botanikk. Han var likeså hjelpeløs som jeg i sin tid, fortalte Olaf Hanssen engang. Så hjalp han da denne grubearbeideren etter fattig leilighet — ingen utdanning hadde noen av dem i faget. Så kom Hanssen i forbindelse med professor Jens *Holmboe*, som bad ham å ta sig av floraen på Stord. De blev bedre og bedre kjente, og det er ikke så rart når de begge snakket blomstersproget. Til slutt blev Hanssen knyttet til Bergens Museum. Da driften stanset på Stord i 1923, fikk han jobb på Bjørnøya, denne tåke-øya i det gudsforlatte Ishavet, som materialforvalter, poståpner og handelsbestyrer, og der blev det tid og rikelig høve til å granske den arktiske floraen.

Når som helst Hanssen hadde den minste ledige stunden streifet han omkring på den uveisomme øya, forteller professor B. *Lynge*, som døde i januar i år. Strakk ikke dagen til var det bare å ta natten til hjelp. Det var jo lyst nok. Hanssen var som en ravn efter planter og dyr, forsteninger og stenprøver, og han gjorde mange verdifulle biologiske iakttagelser. Samlingene hans fra Bjørnøya blev overlatt til Bergens Museum. Disse hans arbeider er bearbeidet av vitenskapsfolk av fag. Hanssen fant syv planter på Bjørnøya som ikke var kjent fra før. Selv laver tryllet Hanssen frem — mange av dem er så ørsmå at de bare kan sees med en god lupe. Også av lavarter fant han arter som ikke var kjent fra før.

Da Olaf Hanssen deltok i «Bratvåg»-ekspedisjonen sommeren 1930, ferden som gjorde det epokeygjørende

funnet av Andréas leir, fant han en hel del laver på Frans Josef Land — 69 forskjellige arter — 42 av dem var nye for denne øy-gruppen og 2 av dem kjente ikke vitenskapen fra før. Han samlet også blomsterplanter der — av de 36 kjente artene fant Hanssen de 31. Gode funn er også gjort av andre ekspedisjoner i disse strøkene av Arktis, men Hanssens er ikke de minst viktige. Hanssen skyr ingen anstrengelse når det gjelder å finne noe nytt, selv om det er tusenår gamle barlindtrær som har stått for sig i utilgjengelige

strøk av landet. Han setter hensynløst sine krefter inn — sparer aldri sig selv. Astrid *Monsen* ved Bergens Museum forteller om ham under fossiljakten de to drev sammen:

En bedre assistent kunde ingen ønske sig: enorme krefter til å kløve, løfte og transportere fossilholdige stenblokker — ofte av veldige dimensjoner, dertil en utholdenhet, interesse og iver som overvant alle strabaser. Ingen tropisk hete, intet pøseregn, ingen bratte skrenter eller trettende dagsmarsjer kunde stanse Olaf Hanssen, når han var på fossiljakt. — — — Han nøiet sig ikke med beskjedne stuffer, overalt opdaget han noen ennå bedre stuffer — ofte ytterst slitsomt å få slått ut, da de satt på vanskelig tilgjengelige steder, men Olaf Hanssen klarte det også. Da vi endelig skulde avsted, — og uaktet ryggsekken var sprekkefull og centnertung, tok han til min forferdelse ennå en veldig

Olaf Hanssen,
tegnet av Øyvind Sørensen.

stor og tung fossil-blokk på skulderen, og under denne sin veldige byrde formelig ravet han bortover veien.

I 1926 opdaget Hanssen i sin hjembygd Hegglandsdalen to fossilfelter. Mange kasser fossiler blev sendt til Bergens Museum, hvor de fleste blev bestemt av professor Johan *Kiær* fra Oslo. En fossil fikk navnet *Reuschia* til minne om dr. *Reusch*. Samlingene er utstilt i spesielle montre i Bergens Museum. I 1926 blev Hanssen utnevnt til æresmedlem med diplom ved Bergens Museumsforening. Under en botanisk ekskursjon i Fusa ved Bergen opdaget Hanssen en stor samling jettegryter, antagelig den største samling i landet på ett sted. Funnet er beskrevet og avbildet i «Naturen», Bergen nr. 11, 1937. På Hønefoss fant han en samling fossiler som i sin tid var blitt samlet på Ringerike av en brygger Ramstad. Hanssen fikk sønnen til å overdra samlingen til Ringerikes bygdemuseum. Samtidig henstillet han til nuværende professor *Heintz* å forøke samlingene med dubletter fra Oslo og monterer disse for museet. Professor Heintz var meget imøtekommende og det blev gjort sammen med dr. phil. *Størmer*.

Det første manuskriptet Olaf Hanssen fikk satt på trykk var en melding i «Unglyden» om et riksmålsforedrag Ragna Nielsen holdt på Osøyri i 1905, og siden har han skrevet om alt mellom himmel og jord. Han hadde godfolk å slektes på også. Faren var læreren Elias *Hanssen* — en fin lyriker. Sønnen samlet et halvthundre av diktene til faren og gav dem ut i bokform i 1916 med titelen «Femti Dikt». Og siden har det fulgt publikasjoner slag i slag fra Olaf Hanssens hånd og ånd. Har det stått om et eller annet så kan en være viss på at Olaf Hanssen har hatt en hånd med i saken. Det var således han som fikk sving på innsamlingen til minnesmerket over Snorre i 1919 efterat Anders Hovden hadde foreslått saken reist. Det store med Olaf

Hanssen er, at har han bare fått en sak i gang, så spør han ikke efter ære og berømmelse og takk — hovedsaken er ifølge Ibsen:

Hvad som blir gjort det rager ingen
at det blir gjort, se det er tingen!

Så kan de andre slåss om å la sig stille ut og høste laurbærene.

Det sier sig selv at han har skrevet om blomster i bøker og blad. Selv har han sendt ut en bok om blomster — «Fra blomelivet». Han har skrevet om våre store diktere, om bygdedikting, tonedikting på Vestlandet, om Obstfelder — han er stor Obstfelderkjenner og dyrker! — Henrik Ibsen og det norske målet, om båtbyggere og Klondykehelter, brev fra Færøyene — der har han nemlig også vært — han har skrevet om alt og alle!

Funnet av en del Obstfeldermanuskript vakte sensasjon og til dels stygg kritikk. Hanssen svarte med å offentliggjøre det som striden stod om i «Sigbjørn Obstfelder som målmann» i «Norsk Årbok», Bergen 1932. Større opsikt vakte det da han ved en botanisk ekskursjon på Nøtterøy i Vestfold fikk greie på den første skolehavemannen i Norge, som viste sig å være ingen ringere enn Olaf Knudsen, en sønn av Henrik Wergeland. Om ham skrev han i «Norsk Årbok» 1936: Olaf Knudsen, skulehagemannen og Wergelandssonen.

Hanssen har redigert «Norsk Jol» fra 1924 til 1934, envidere «Olsok» 1923—26 og har vært en flittig publisist i forskjellige skrifter. I «Norsk Jol» blev tanken om å få Tordenskjolds sarkofag hjem til Norge utkastet. Saken vakte megen opsikt i sin tid som leseren vil huske. Hanssen var formann i komitéen som arbeidet med saken — de andre medlemmene var kommandørkaptein Moe, Bergen, redaktør

Johs. Lavik, Bergen, og Hans Reynolds. Saken fikk støtte fra mange hold, men så kom vi op i Grønlandssaken og dermed kom man ikke lenger med sjøhelten.

Og bak alt det han tar fatt i dirrer det en nerve av varm interesse, han er med i det hele med sjel og kropp, han går inn for saken med hele sin sjel og gir aldri op før saken er pent og vel bragt i havn. Han har vært med på å reise Olavsminnet i folket, og gav i tre år ut verket «Olsok» som var et litterært, fint arbeid med bidrag av våre dyktigste pener. Olaf Hanssen har aldri nøid sig med det halvgode, alt skulde være prima-prima. For å følge med i faglitteraturen innen blomstenes verden har Hanssen måttet lære sig selv engelsk og tysk, og latinen har han også tatt med på lasset.

Olaf Hanssen har også arbeidet med tanken om et monument over Jonas Lie på Onarheim i Hardanger, og før dikterpresten Jens Zetlitz. En minnetavle over dikterpresten blev avslørt i Vikedal kirke under et stort ungdomstevne i 1929. En Haugesundsdame, bibliotekar Vestbø, stod for innsamlingen. Til størstevnet på Avaldsnes i 1930 skrev Olaf Hanssen et skuespill «Klo mot klo skal ørnene rives». Det blev antatt av stevnekomitéen, men menighetsrådet satte sig imot. Hanssen har også tatt virksom del i naturfredningsarbeidet og har bl. a. fått fredet Claus Friemanns historiske furulund, «De 11 apostler». Hanssen var med i hovedstyret for «Det norske materialforvaltersamfund» i årene 1916—1932.

Skulde en nevne alt det Hanssen har hatt en hånd med i vilde det gå med adskillige sider av boken. Når vi nevner at han har gitt ut over 50 store og mindre trykk, forteller det en del om hans rike virke. Av større bøker bør en merke sig «Årsmålsdagar», Garborgkalenderen, «Frå blomelivet» (2 opplag utsolgt, 3. under forberedelse). «Førendskjold heimat til Noreg», «Håkonarvarde», «Norrøne kristen-kvede», «Gamle

bygdemålsprent før 1800», festskriftene til teaterchef Ingjald Haaland og pastor B. Th. Anker. Hanssen har holdt over 300 foredrag i landets ungdomslag og folkeakademier i byene sønnenfor Trondheim. I 1928 beveget han ungdomslaget i Modalen til å reise en bauta over bygdelyrikeren Olav Nygaard, 1884—1924. Bautaen blev reist i 1934 og samtidig kom hans samlede diktbøker i folkeutgave. Av floristiske ting har han av større arbeider skrevet om floraen i Os — trykt i bygdeboken om Os, med Nils *Tveit* som forfatter. En lignende om herredet Stranda foreligger i manuskript. Ellers har Hanssen også liggende en bearbeidelse om barlindens forekomst og utbredelse i Norge.

Under sine arktiske ophold og reiser har hans fantasi og arbeidslyst fått rikt vingefang. Sitt livs største opplevelse hadde han sommeren 1930 da han deltok i «Bratvåg»-ferden til Frans Josef Land og Kvitøya, ekspedisjonen som gjorde alle tiders funn — Andréé-funnet. Her stod han ansikt til ansikt med pionerene som 33 år tidligere hadde forsøkt å erobre Nordpolen fra luften.

Olaf Hanssens interesse for og kjærlighet til Roald Amundsen er av gammel dato — det var en mann efter Hanssens ønskemål. Og når han i årenes løp siden Amundsens flotte flukt med «Latham» sommeren 1928 har samlet dikt fra alle kanter av kloden om denne vår nasjonalhelt, så er det for å hedre hans minne. Fra tid til annen har Hanssen slått på at vi må se til å få dem i trykken — de fleste av diktene, de har stor verdi langt ut over dagen. Men det må gjøres vakkert — ellers lar vi det være.

Det er flere hundre dikt det dreier sig om. Dikt skrevet av profesjonelle diktere og leilighetsdiktere om folkehelten. Det er dikt eller vers skrevet av prester, redaktører, journalister, kontorchefer, flyvere, lærere, professorer, speidere, skolegutter på 12 år og skolepiker på 14 år, diktere innen nærsagt alle yrker og samfundslag. Det er dikt på en hel

rekke sprog fra alle kanter av kloden, dikt som Hanssen har brukt både tid og arbeide på å skaffe til veie. Ingen annen kan opvise make til samling av Amundsens-dikt.

Lignende samlinger som den om Roald Amundsen har Hanssen også om Olsokfeiringen her i landet. Professor *Kolsrud* gikk gjennom samlingen da han arbeidet ut bibliografien om Olavsjubileet i 1939 og nevnte også Hanssens samling i forordet. En lignende samling har også Hanssen om Arne Garborg. Med denne følger også en samling av toneopskrifter og toner til 65 forskjellige toner av «Gud signe Noregs land». Der følger også en billedsamling med av alle komponistene.

Når Polarårboken er så heldig å kunne gjengi en del av diktene er det i første rekke Olaf Hanssens verk. Men vi skylder også malerinnen Frøydis *Haavardsholm* stor takk fordi hun velvilligst tok på sig opgaven å tegne initialer til diktene. Vi må også bringe en hjertelig takk til dem som ved sin økonomiske støtte har gjort det mulig å få diktene ut: direktør Knud *Ringnes*, skipsreder Jacob *Kjøde*, disponent Jørgen *Jahre*, direktør H. *Winge Sørensen*, konsul Johan *Rasmussen*, ingeniør F. *Selmer*, konsul Hans *Borge*, direktør Cato *Rachlew* og Hans *Bogen*.

Det kan kanskje være dem som synes det er litt søkt å gi ut slike dikt — minnedikt til og med, de skuer tilbake, det er så, men de peker også *fremover* — fremover mot nye tiltak i nord og sør. Når vi feirer Roald Amundsens 70-årsminne på denne måten så skal det også stålsette oss i kampen for å hevde Norges interesser i Arktis og Antarktis hvor han gikk foran i alvors dyst og seiret.

ROALD AMUNDSSENS INNSATS SOM ETNOGRAF

NÅR FÅR VI VERKET OM DE RIKE «GJØA»-
SAMLINGENE?

AV ODD ARNESEN

Det har vært litt for ensidig fremholdt ved Roald Amundsens bedrifter i nord og syd at han var lederen, polarfareren. Forskeren har ikke fått den plass som tilkommer ham — han er til og med blitt bebreidet at han ikke var noen forsker å snakke om — han var ikke vitenskapsmann. Også på det vitenskapelige område gjorde Amundsen personlig og hans medarbeidere innsatser som teller for ettertiden. For å kunne foreta sine jordmagnetiske observasjoner på «Gjøa»-ferden ved Den Magnetiske Nordpol tok han undervisning hos professor Axel Steen i Oslo og studerte også med Georg von Neumayer ved Deutsche Seewarte og hos Adolf Schmidt ved Det jordmagnetiske Observatorium i Potsdam. Amundsen har også sørget for å ha med sig folk som har skjønt sig på det han selv ikke var hjemme i. Men allerede under «Gjøa»-ferden, da Amundsen var en ungdom i begynnelsen av de 30, hadde han altså et våkent blikk for alt av interesse — for eksempel for etnografien blandt eskimoene han møtte på sin trange vei. Fra denne eventyrlige ferden bragte polarforskeren også med hjem et veldig magnetisk materiale, som først forelå fullt ferdig utarbeidet i tre svære bind i 1933 — bearbeidet av en rekke av våre kjente geofysikere — et verk som også vil bli stående som et varig minne om Amundsens innsats nettopp på det vitenskapelige område.

Netchjilli-eskimoer på flytning gjør rast ved «Gjøa», Kong Williams land.

Roald Amundsens minnefond har i flere år bevilget penger til dette omfattende arbeide som den vitenskapelige verden har ventet på med spenning i en hel menneskealder. Den neste store oppgave fondet må ta opp er å bevilge den nødvendige mynt til utgivelsen av det storverk som nå må komme om polarforskerens rike samlinger i Etnografisk Museum.

Museets bestyrer, professor O. Solberg, vokter med kjærlig omhu disse skatter og snakker med henførelse om de hundrer ting og saker; han lengter etter å komme i gang med bearbeidelsen for alvor — alle gode krefter bør settes inn på at dette rimelige ønske kan oppfylles.

— Det var rent en begivenhet dengang Amundsen og hans folk kom hit med alle sakene fra Nordvestpassasjen, sier professoren. Vi satt her dengang med altfor liten plass. Osebergfunnet var nettop gjort og Gustafsson fikk hele annen etasje med undtagelse av et enkelt rum. Man antok nemlig at funnet var større enn det viste sig å være. Amundsens samlinger fylte opp to store magasiner i kjelleren. Hva skulle vi gjøre? Ikke hadde vi penger, ikke rum. Det kom til en aksjon, og kollegiet overlot en av salene i annen

etasje — den som nå er «Gjøa»-salen. Så var det spørsmål om skaper til utstillingen — jeg påtok mig arbeidet uaktet vi ikke hadde penger. Det blev utstilling, i visse henseender mangelfull, men den trakk folk og gav midler ikke bare til «Gjøa»-samlingene, men også til en lappisk samling.

Bevaringen av samlingene er et viktig spørsmål bare det. Særlig er det vanskelig å stille med skinnsakene — møllen liker jo godt den slags, men vi kan glede oss over at vi har greid møllen godt på et par tilfelle nær. Vi er på dette område kommet lenger enn man er ute — for eksempel i New York. Slipper man vinterkulden inn en gang imellem hjelper det svært godt. Selv på Tromsø undgår man forresten ikke møllen. For å undgå møllen lettere har vi delt op de store skapene i flere seksjoner, så det er lettvintere å holde opsyn med de enkelte drakter etc. Alt i samlingene er naturligvis katalogisert, og arbeidet på verket om gjenstandene blev påbegynt i sin tid, men stanset så op på grunn av pengemangel. Det blev bevilget en større sum til «Gjøa»-ekspedisjonens resultater — de jordmagnetiske i første rekke, mens det bare blev ydet 2500 til bearbejdelsen av samlingene her. Men arbeidet vil presse sig frem ved sin egen tyngde. I årenes løp er kartet over Kong Williams Land rentegnet av Norges Geografiske Opmåling og jeg har arbeidet med stoffet i detaljer. Efter min mening burde Amundsen-fondets midler kunne brukes

Netchjilli-kone med barn. Gjøahavn, Kong Williams land.

«Uglen» demonstrerer buen. Gjøahavn.

til et slikt arbeide som dette. Det bør bli et verk i kvartformat på 3—400 sider, verdig samlingene og den mannen som skaffet dem til veie.

— Hvad er det som særlig gir samlingene verdi?

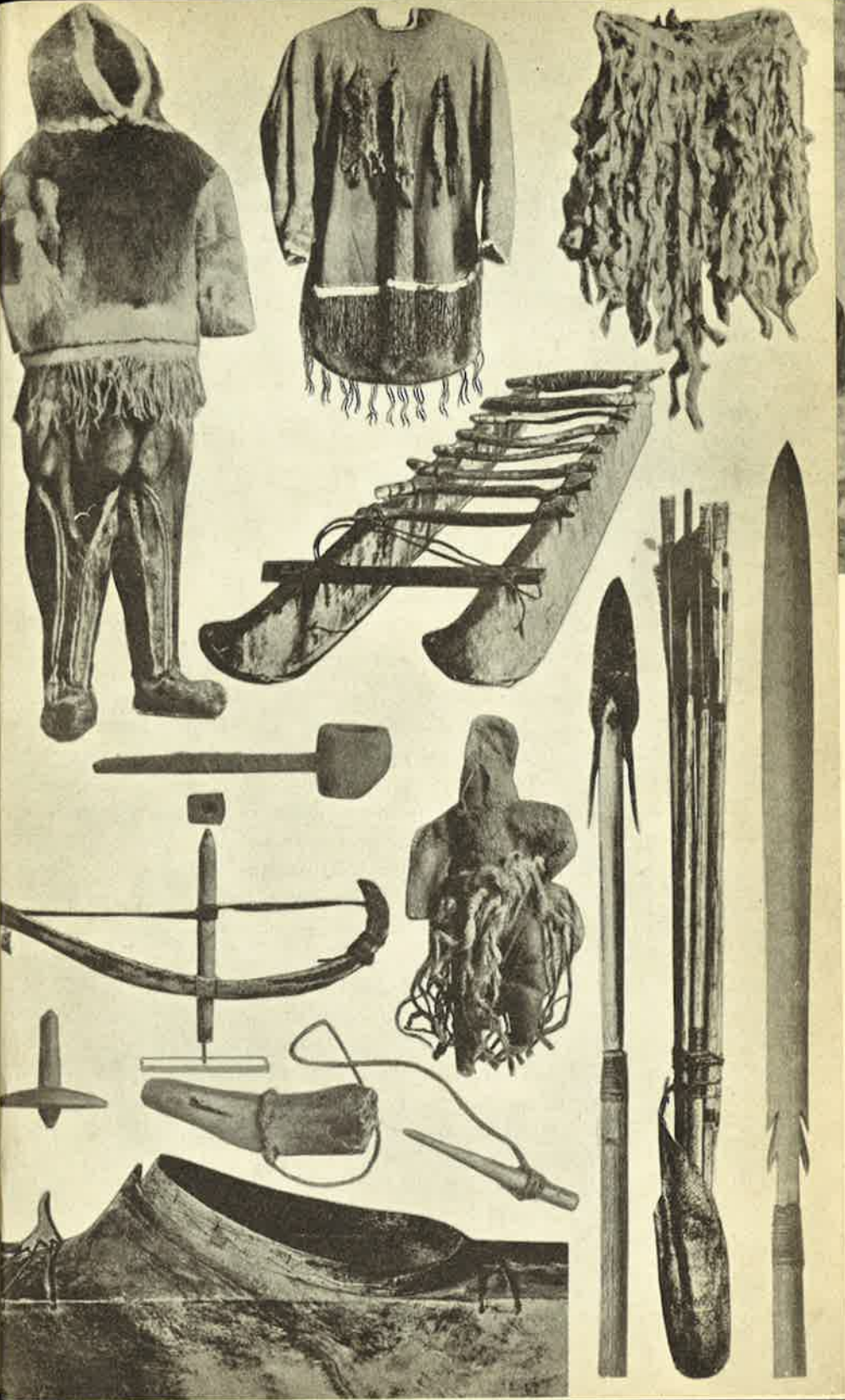
— Det at tingene er samlet på et sted gjennom det to-årige opphold ved Kong Williams Land — det er ikke samlet en klatt her og en annen der. Amundsen er den første, for eksempel, som har beskrevet eskimoenes fangstmetode ved hjelp av dundotten de innfødte legger

over åndehullet når de fanger sel. Han er også en av de første, som gjennom sine funn ved Beringsstredet ombord i «Maud» har påvist, at eskimo-kulturen er 6—800 år eldre enn vi før antok. Han skulde på en ny ekspedisjon til Beringsstredet, da den ulykkelige Italia-ferd og undsetningsarbeidet med den satte en stopper for hans videre virke. Gjennom de jordfunn «Maud»-ekspedisjonen gjorde får vi vite en masse om de gamle fangstmetoder. En trodde før at den nordvestindianske kultur var sterkt isolert, men Amundsens og professor Sverdrups funn viser, at der er

---

FRA «GJØA»-SAMLINGEN

Øverst til v.: Guttedrakt. I midten: Angekok-pels. Til h.: Angekok-skulderpynt. Nedenfor: Slede av den største typen. Videre nedover til v.: Tobakkspipe, drillbor, snurrebas fang-leke (leketøi). Midtparti av kajakk. Til h.: Pilepisser og pilebunt med varehette.

Netschjilli-eskimo.

sammenheng med den øvrige eskimokultur. Amerikanerne har nå kastet sig over studiet av disse ting. Vi håper å få ut publikasjoner om denne del av samlingene og det skal vise sig at det er et godt materiale. Disse eskimoer har bl. a. laget sine redskaper av mamut-tenner. Klubbene til å banke spekk med er gjort i ben, og en del av sakene er meget godt bevart, men tingene har også ligget i frossen jord i århundrer.

Blandt «Gjøa»-materialet var det også ca. 300 fotografiplater med mange morsomme motiver.

Samlingen for øvrig inneholder omtrent hele den materielle produksjon slik den var dengang Amundsen og hans folk fór gjennom Nordvestpassasjen. Nå har Hudson Bay-kompaniet sine stasjoner på Kong Williams Land — det er store forandringer der oppe, og den nye tid har holdt sitt inntog med grammofoner etc. Da Knud Rasmussen drog gjennom Nordvestpassasjen på land for en del år siden samlet han i første rekke folkloristisk stoff. Dette gjør i grunnen en beskrivelse av «Gjøa»-materialet enn viktigere og nødvendigere.

Amundsen var jo faktisk den første som kom der i nyere tid, og hans materiale vil ha verdi til alle tider. Han var opdager også på dette felt. Han la merke til så meget som andre ikke har sett. Han visste å ta med det som han forutså vilde få interesse — det er den store forskjell mellom en forsker som Amundsen og andre forskere, som bare sam-

Rundt lampen. Interiør fra snehytte på Kong Williams land.

let akkurat det stoff som de hadde gjort til sin spesielle oppgave å ta fatt på. Amundsen arbeidet med en langt videre radius — han tok med det som var forhånden når oppgaven dukket op i hans vei, han eide den vidunderlige tilpasnings-evne overfor oppgavene. Da vi åpnet den store utstilling her for en del år siden var det mange som studerte på hvordan iallverden han hadde greid å få med alt sammen ombord i den vesle «Gjøa», og de hadde all grunn til å undres. Amundsen var også de innfødtes venn og fikk alt det han vilde. Her er rike draktsamlinger både fra Nordvest- og Nordostpassasjen, øser av moskusoksehorn, tørkerister, tre syv meter lange kajaker, som vi gjerne skulde ha en egen monter til — men en slik koster dessverre 2000 kroner og det har vi ikke råd til med vårt spente budgett — her er ornamentikk, transportmidler, alt til husets innredning, ting fra eskimoenes religiøse liv o. s. v. i det uendelige. Her er et kobberkar fra «Victory»-ekspedisjonen, som forsøkte sig på Nordvestpassasjen, men aldri kom ut igjen.

I Roald Amundsens sirlig skrevne dagbøker finner vi en masse opplysninger av verdi for det videre arbeide med materialet her. Vi har en av hans dagbøker her på museet, mens de andre opbevares på Universitetsbiblioteket, og her hos oss har den ene dagboken fått en fin plass — ved siden av John Ross' dagbok fra «Victory»-ferden 1829—33.

Den lubne dagboken, som nok vilde få amerikanernes tenner til å løpe i vann, har professor Solberg for mange år siden selv funnet i et antikvariat i London, og det morsomme for ham og museet er, som professoren sier:

— Den var ganske billig også!

«FRAM» FYLLER 50 ÅR

Det er i år 50 år siden polarskuta «Fram» gikk av stabelen. I den anledning har «Fram»-komiteen latt skrive en bok om eventyrbåten, hele Norges skute. Boken, som blir på henved 300 sider, er skrevet av Odd Arnesen og kommer på vårparten i år. Det er funnet frem en masse nytt stoff fra arkiver og andre gjemmer. Hittil ikke kjente bilder blir også offentliggjort i boken, som bare handler om selve skuta.

I boken vil leseren for første gang få en samlet fremstilling av skibsbyggmester Colin Archers ganske eventyrlige liv og levnet. Det allerførste utkastet som Archer leverte til Nansen av et ekspedisjonsskip offentliggjøres bl. a. i boken. Det blir en bok for *hele nasjonen!*

MED ROALD AMUNDSEN PÅ SLEDETUR TIL DEN MAGNETISKE NORDPOL

AV PEDER RISTVEDT

Vi startet første gang, Roald Amundsen og jeg, den 1. mars 1904, men en kuldebølge med temperatur nede i $\div 61,7^{\circ}$ C. tvang oss tilbake. Kulden gjorde at de ømfintlige instrumenter rimet og blev ubrukbare av vårt åndedrett og vår berøring.

6. april startet vi på ny. Sykdom hadde vi hatt blandt hundene, så vi hadde bare 5 middels gode hunder foran hver av våre 2 sleder, hver med en belastning på ca. 230 kg.

Første dags kjøring gikk trått og var anstrengende, så da Amundsen vekket kl. 4 neste morgen, syntes jeg det var ulovlig tidlig, og sa: «På Gardermoen går reveljen kl. 5!»

Han svarte bare: «Vi er ute for å arbeide nu, og sjokoladen er ferdig.»

Fra det øieblikk overtok jeg primusen og Amundsen fremdeles kommandoen.

Kursen sattes nu for øen Motti, hvor det egentlige observationsarbeide skulde begynne. Her slo vi leir på isen bak et stort isfjell og reiste vårt telt. Utenom dette måtte også bygges et snehus for chefen og hans instrumenter.

Det var bitende koldt og snestorm midt i fjeset, så det var godt å komme inn i teltet og krype i soveposen med fulle klær. Det vil si: 2 sett eskimoklær, 1 med hårene inn og 1 med hårene ut, samt hette over hodet og rensdyrskinnstrømper på benene.

Kommet godt ned i soveposen var det bare å få plasert primusen mellom oss, smelte sne og lage mat.

Spise gjorde vi som voksne mannfolk begge to, og etterpå

var det å strekke sig, drøfte dagens begivenheter og resultater, og å kose sig efter beste evne. For mig var det pipa. Chefen hadde sluttet å røke for flere år siden, men jeg la merke til at han med beundring betraktet de røkskyer jeg sendte ut, muligens var det også litt lengsel i blikket. Iallfall sa han plutselig en kveld: «Kan jeg få et par drag av pipen Deres, Ristvedt, når De er ferdig?» «Vi tar en pipe hver,» var mitt svar — «vi deler hvad vi har!»

«Nei,» sa han, «jeg vet at De har så lite tobakk med Dem at det da ikke vil rekke til ekspedisjonen er slutt.»

Jeg foreslo at jeg den neste dag skulde spenne hundene for sleden og dra tilbake til «Gjøa» efter tobakk. Det var jo ikke mere enn ca. 110 km., så med tom slede skulde ikke turen ta stort over 1 dag — hver vei; men det vilde han ikke gå med på.

Neste dag, da chefen skulde ut for å ta observasjoner, var han så uheldig å snuble over en slede, og i fallet knuste han glasset på kronometeret sitt mot en spade. Nu var anledningen der. Jeg kunde nu dra tilbake til «Gjøa» for å hente et høist *nødvendig* kronometer, og en *ønsket* pipe plus ny forsyning tobakk.

Mens vi snakket om dette, dukket der plutselig opp 2 eskimobrødre av Itchuaktorvikstammen. De kom fra selfangst og hadde sin leir og fangstplass ca. 15 km. borte. Jeg konfererte med den ene av dem, foreslo ham å bli med på turen, og da betalingen, en kniv, var stor nok, var kontrakten i orden.

Chefen sanksjonerte, 10 hunder blev spent for den tomme sleden, og med en karabin og mat for en dag bar det så av gårde. Dels i trav og dels i galopp, med en forrykende storm i ryggen, gikk det hele dagen og natten med, til vi den neste morgen entret «Gjøa» akkurat i passe tid til frokost.

Jeg fremførte mine ærender, fikk først ordnet med kronometeret, og fikk så tak på den alltid elskverdige Lindstrøm,

som jeg i all fortrolighet meddelte, at chefen igjen var begynt å røke.

Vi hvilte oss godt ut, og drog først tidlig neste morgen av gårde på tilbaketuren. Denne gikk svært raskt og greit, takket være en av våre hunder som het Gjœa. Gjœa hadde Amundsen fått som gave av Mylius Erichsen, da vi forlot Grønland, og den hadde en aldeles fabelaktig evne til å finne og holde sig efter gamle spor, selv om de var aldri så igjenføket. Vi gav den bare litt lenger dragstjert enn de andre, og det viste sig snart at vi helt kunde stole på den, og ikke hefte oss noe ved observasjoner.

Sent på aftenen kom vi frem til leiren i Boothia Felix, fant alt i orden, sjokoladen rykende varm.

Jeg leverte så kronometeret, samt en pakke fra Lindstrøm, som chefen skulde åpne straks. Der lå en flunkende ny pipe og en solid porsjon «karva bla'».

«Takk skal De ha, Ristvedt,» sa han. «Det var bra. Nu skal vi observere og røke, begge på en gang.»

Vi var nu kommet Den magnetiske nordpol ganske nær, og den vertikale magnetnåls retning angav kursen for neste dags kjøring.

Det gikk bra noen dager, men så begynte vanskelighetene, for selve polpunktet omspente nok et ganske stort areal og var dertil meget bevegelig. Vi blev i et hvert fall kjørende der i 8 dager, frem og tilbake, eftersom magnetnålen viste.

Til slutt ofret vi noen dager på å inncircle den, og ferdig med det, satte vi kursen mot et depot vi la ned på uttur.

Vi så mange bjørnespor, men ingen dyr, før vi en natt hørte en klingende los. Det var nok en bjørn som av nyfikenhet måtte undersøke hvad vi var for noe. Hundene som gikk løse var satt efter, og selv måtte jeg ut av soveposen, få på mig fottøi og karabin.

Jeg satte efter, ut i stormen, og fikk med på veien cheffens advarende ord: «Dra ikke lenger unda enn De kan se

teltet!» Hundene kom efter hvert tilbake, og jeg kom cheffens ord i hu. Men da var det nok i siste liten, for teltet så jeg ikke. Losen gikk fremdeles, men jeg måtte se å finne veien hjem, uten bjørn. Det gikk bra, og hundene var kommet tilbake, med undtagelse av 2 av våre beste, Fiks og Syl. Vi ventet på hundene hele neste dag, men så dem hverken da eller siden. De jaget vel så lenge, at de kom i nærheten av en eskimoleir hvor de blev innfanget.

Vi drog videre, og nu klaget Amundsen for første gang over, at han hadde et dårlig ben. Sledene var jo nu lette så han kunde sitte op og kjøre, selv om vi hadde bare 8 hunder.

Ved middagstid ropte han til mig som var i teten, at benet nu var så ondt at vi måtte slå leir.

Vi så gjorde, og i min nye egenskap av doktor forlangte jeg å få se benet. Det var sterkt ophovnet og hadde alle regnbuens farver. Satte vi fingeren i, blev merket stående lang tid. «Det var nok synd vi ikke fikk den bjørnen, Ristvedt,» sa chefen, «for det er ferskt kjøtt vi mangler.»

Mens vi sitter og snakker om dette, hører vi en rypesteggs glade skratten utenfor, og med turens første haglskudd skjøt jeg 2 ryper. En halv time senere kunde der serveres gloende varm suppe og halvkokt rype.

Vi lå her i 12 dager og hver dag var jeg ute og skjøt. Litt fikk jeg bestandig, snart noen ryper og en enkelt gang en hare.

17. mai 1904 blev feiret her, med flagget heist på teltet.

Amundsen var, takket være den ferske mat, blitt så bra i benet at vi blev enige om å dra til depotet, som ikke skulde ligge langt unda. Men, dessverre, alt vi fant var 5 plater pemmikan. Det var antagelig min venn fra kronometer- og tobakksekspedisjonen, Kalaksi, som nu for første gang hadde hatt skikkelig nytte av sin nye kniv. Depotet var tatt.

Vi satte imidlertid full fart på og nådde «Gjøa» i god behold. Men det tok hele sommeren før Amundsen blev frisk.

EN AV DE STORE PIONERER — GENERALMAJOR O. C. DIETRICHSON

Norsk Polarklubbs første og eneste æresmedlem, generalmajor O. C. *Dietrichson*, døde i februar i år. Med ham er en særpreget personlighet gått bort, en av den gamle, solide garde med marg og stål i. Spenstig og rank av skikkelse — helt til det siste — slik var ånden også i den gamle kjempe. Aldri utenom, aldri vikende for vanskene eller hindringene, rett på og tvers gjennom. Mot og utholdenhet fremholdt han som gode egenskaper for sine elever på Krigsskolen, det som han selv hadde vist under Grønlandsferden med Nansen, dengang de seks deltagerne kastet alle broer av ute i selveste drivisen som kan være så lumsk og uberegnelig og lot sig drive med inn til startstedet på land.

Frykt syntes han ikke å eie hverken for farer eller annet. Det viste han også til gagns under ferden. Strabaser og farer var der flere enn nok av over det sprekkete terrenget, sterke muskler og harde nerver til å holde ut og ikke gi op når det så som svartest ut. Med sine 32 år var *Dietrichson* i sin beste alder den gangen — forresten syntes aldri årene å spille noen synderlig rolle for denne kroppskjempen, han drev så menn med å slå stift ut i sjøen inntil han var de 80! Det heter jo gjerne at mannen øver sitt beste verk omkring 30-årsalderen. Nansen var 27 den gangen. *Dietrichson* var karttegner og videnskapelig observatør under ferden og utførte alt dette arbeide med en brennende iver og en selvforglemmelse som søker sin like. Frosne fingrer i utallige kuldegrader betydde intet bare han fikk sine observasjoner flere ganger i døgnet. Om de andre hadde

Nansens Grønlands-ekspedisjon 1888—89. Forrest Nansen og løytnant O. C. Dietrichson. I bakerste rekke fra venstre: Lappen Ole Ravna, Otto Sverdrup, Kristian Kristiansen Trana og lappen Samuel Balto.

slått leir og kunde ta det makeligere så måtte han til med sine instrumenter. Betydelige resultater blev det også efter denne ferden — takket være ikke minst Dietrichson.

Det var aldri svik i O. C. Dietrichson. Nansen lovpriser ham da også i sitt verk om ferden, den første i sitt slags tvers over hele innlandsisen. Fra utenlandsk hold blev der for en del år siden laget en røverhistorie om uoverensstemmelser mellem Nansen og Dietrichson. Dette sludderet har Nansen og Sverdrup en gang for alle satt en pel gjennom. Historien har neppe skadet Dietrichsons gode navn og rykte — det var hevet over den slags. Typisk for ham var at han blåste hele historien en lang marsj inntil ryktet også fant veien til en norsk avis — mange år efter. Da sang han ut og på en slik måte at det ikke var til å misforstå.

Det er besynderlig hvordan enkelte alltid må finne ut noe vondt eller stygt om sine medmennesker — akkurat som om ikke verden var elendig nok som den er.

Som et bevis på hvad slags to det var i Dietrichson kan nevnes en episode som fant sted under Grønlands-ferden. Da ekspedisjonens deltagere skulde slå leir en kveld efter en slitsom dagsmarsj, opdaget man at en sveitserost var efterglemt på den siste rastplassen. — Den som hadde hatt den osten, sa Nansen. — Jeg skal stikke efter den, jeg, svarte Dietrichson, spente skiene på og fór av gårde i måneskinnet. Utpå morgensiden var han tilbake med osten. En slik ferd-deltager kommer en ikke på kant med hvad som enn hender.

Rimelig nok nådde O. C. Dietrichson de høieste militære stillinger. På et tidlig tidspunkt hadde han henvendt oppmerksomheten på sig som en betydningsfull offiser med den rette ånden, en mann fullt ut som aldri gikk på akkord med sin samvittighet, et rakrygget mannfolk som alltid bevarte sitt skjold rent.

Hans minne vil leve blandt klubbens medlemmer til alle tider som det vil leve i det norske folk!

O. C. Dietrichson som ordonansadjutant hos prins Eugen efter hjemkomsten fra Grønlands-ferden.

NORSK BOTANIKAR MED VERDENSRY

PROFESSOR BERNT LYNGE — 1884—1942

AV JOHANNES LID

Med Bernt *Lynge* er ein av pionerane i arktisk forskning gått bort. I dei siste 20 åra er han ein av dei som aller mest har utvida vår kjennskap til den arktiske floraen. *Lynge* hadde enno ikkje fylt 58 år, han stod midt oppe i arbeidet og det var mange oppgåver som stod framfor han.

Lynge var fødd i Lyngør i 1884, tok artium 1902 og matematisk-naturvetskapleg embetseksamen i 1909. I 1917 tok han doktorgraden på eit arbeid om lavfamilien *Physciaceae*. Frå 1906 var han assistent i Botanisk Hage på Tøyen, i 1915 konservator ved Botanisk Museum, i 1918 dosent i systematisk botanikk og i 1935 professor ved Farmaseutisk institutt på Universitetet.

Som ung student valde *Lynge* lavane til sitt spesialstudium. Desse små og ofte lite synlege plantane som dei fleste lite ansar, men som i skogen og serleg på fjellet og i nordlege strok kan dominera i landskapet. Hos oss var lavane lite granska før, J. M. Norman og Johan Havås var vel dei einaste som noko grundigare hadde studert dei. Her skal eg ikkje gå nærmare inn på det banebrytande arbeid *Lynge* har gjort med den norske lavfloraen, og heller ikkje på hans verksemd som lærar som han skjøtta på ein framifrå måte. Det høver betre her å nemna litt om det arbeid han gjorde i arktis.

Lynge hadde lenge interessert seg for dei arktiske lavane som han hadde lært å kjenna på reisene sine i Nord-Noreg, og i 1921 tok han fatt på dei for alvor. I det året hadde han saman med professor Olaf Holtedahl ein stor ekspedisjon til Novaya Zemlya, og samla lav som rakk til fleire års arbeid. Han var imponert over

Lynge vassar elvar i Karasjok.

fugleberga der oppe og den frodige utvikling lavane fekk på dei gjødsla bergknausene. Frå Novaya Zemlya tok han dessutan heim ein rikhaldig samling blomsterplantar og skreiv i 1923 ein avhandling om dei høgre plantane på Novaya Zemlya, vel den største og viktigaste avhandling som er skriven om blomsterplantane på desse øyane.

I 1926 gjorde Lynge ein ekspedisjon til Svalbard. Han arbeidde mest i Bellsund, men var også i Isfjorden. Også på Svalbard var han serleg interessert i lavfloraen i fugleberga. Ved utarbeidinga av sitt Svalbardmateriale tok Lynge inn andre lavsamlingar, såleis det store lavmaterialet som den svenske professor Thore Magnus Fries hadde samla på Bjørnøya i 1868 og som det ikkje før var gjort noko med.

For å få betre tak i samanhengen i den arktiske lavfloraen måtte Lynge lenger vestover. I 1929 var han med på Den norske ekspedisjon til Nordaust-Grønland. Der gjorde han store innsamlingar, men han sakna fugleberga og mange av dei lavane som held seg der. Forutan sine egne samlingar har Lynge granska andre lavsamlingar frå Aust-Grønland både frå norske og utalandske ekspedisjonar.

Lyngje plukkar blomstrar på Novaya Zemlya.

Dessutan har han gjort ferdig ein stor samling lav frå Vest-Grønland som låg att etter ovannemnde Thore Magnus Fries.

Sine siste store reiser gjorde Lyngje på Island i 1937 og 1939. Han kom over største delen av landet, og overalt samla han store mengder lav. Ein større del av dette materialet hadde han ferdig til publisering, og eg veit at det er mange nye arter i det.

I seinare år har Lyngje også dradd antarktiske lavar inn i sitt arbeid og han har gitt fleire framifrå oversikter over arktiske og antarktiske lavar og lavslekter og dei problem som reiser seg kring desse plantane. — Plantar var det namn Lyngje helst nytta om sine kjære lavar. Og for oss som var hans elevar gjorde han dei levande om det så berre var ei turr grå skorpe på ein stein.

INNHold

Roald Amundsen — foto	2
Minnekvede um Roald Amundsen — forord av Olaf Hanssen ..	5
In memoriam — Amundsen-diktene	7
301 minnedikt til Roald Amundsens ære — en bibliografi samlet av Olaf Hanssen	67
Mannen som har samlet flere hundre minnedikt om Roald Amund- sen. Av Odd Arnesen	83
Roald Amundsens innsats som etnograf. Av Odd Arnesen	91
Med Roald Amundsen på sledetur til den magnetiske Nordpol. Av Peder Ristvedt	99
En av de store pionerer — generalmajor O. C. Dietrichson	103
Norsk botanikar med verdensry — professor Bernt Lyng. Av Johannes Lid	106

